

REVISTA MUSICAL CATALANA

BUTLLETÍ de l'«ORFEÓ CATALÀ»

ELS GERMANS PLA

OBOÏSTES DE LA XVIII CENTURIA

La primera notícia formal que tenim dels germans Pla (dos d'ells Josep y Manel) la trobem en el ben escrit elogi de l'immortal Händel, excelent treball degut a Mainwaring.¹ Allí 's diu que, durant l'estancia de Domenico Scarlatti a Madrid, invitat per la cort espanyola com a mestre de la princesa d'Asturies (1729-1754),² entrà en relacions ab els germans Pla, famosos oboïstes, que allí 's trobaven, an els qui feia menció, el mestre italià (quan li significaven la llur admiració, per sa gran execució en el clavicordi), de Händel, y 's complavia en parlar-ne ab veneració.³

La primera notícia artística 'ns la dóna una revista de l'època,⁴ que diu que ls músics espanyols germans Pla, el dia 23 d'Octubre de 1752, foren novament rebuts en la música de la capella y cambra del rei, tocant, sols y a duo, diferents cantates y concerts d'oboés, y que'l més gran executà moltes peces de música de psalteri, havent aquest concert (en que prengué part Mlle. Vestris cantant diferents aries italianes) causat gran gust a la reina,⁵ essent molt aplaudits els executants. Aquí tenim dues afirmacions: primera, que la carrera artística dels germans Pla començà alguns anys abans de 1752; segona, que eren espanyols. D'aquesta darrera derivem que eren se-

1) *Memoirs of Händel*, London, J. Dodsley, 1760.

2) Chilesotti: *I nostri maestri del passato*.

3) Pàgina 61 de la citada obra de Mainwaring. Paraules textuales: «On the other hand, it was mention lately by the two Plas (famons Hautbois) who came from Madrid — que vingueren de Madrid — that Scarlatti, as oft as he was admired for his great execution, would mention Handel, and cross himself in token of veneration.»

4) *Gaceta de Madrid* del 14 de Novembre de 1752. — Saldoni: *Diccionario de músicos*.

5) Aquesta reina de França era la piadosa princesa de Polònia Maria Charlotte, filla de Stanislas I; persona de gran cultura y molt aficionada a les belles arts.

gurament catalans o de terres ont se parla català, donat llur cognom. No sabem, emperò, d'ont eren fills, lo que pot esser objecte d'ulterior estudi.¹

En Gerber, en sa primera col·lecció de músics,² diu que aquests dos germans Pla eren espanyols, que eren dos admirables concertistes d'oboé³, y que, l'any 1752, se varen presentar a París procedents de Madrid. Diu també, en Gerber, que se'ls coneixia per Pla (son veritable nom), *Plas* (que es el plural, a causa de parlar-se d'ells en plural moltes vegades, per executar quasi sempre duos d'oboé tots dos), *Plat* y *Plats* (que es la forma ortogràfica francesa del català Pla).

L'any 1757, en el mes d'Octubre, en Manel Pla posà en música, a Madrid, el drama còmic *Quien complace á la deidad acierta á sacrificar*, ab lletra den Ramon de la Cruz, Cano y Olmedilla.⁴

L'any 1761, anaren abdós germans cap a Alemanya,⁵ y foren nomenats músics de cambra de la capella del duc de Württemberg. Al cap d'un any morí 'l germà gran, Josep, que, a més d'esser un gran oboïsta, era un excelent sonador de psalteri, havent sigut sa perdua molt plorada per la capella.⁶

L'any 1763, s'honorà granment an en Manel Pla en ocasió de les festes de naixement celebrades en el palau ducal, essent, per son extraordinari mèrit en l'execució, admirat de propis y d'extranys.⁷

Un any després isqué de la cort ducal,⁸ per cambis haguts en la capella de la mateixa. En l'almanac musical alemany de 1782⁹ veiem consignats, entre 'ls oboïstes notables que admirà Alemanya, als *Plats*, vell y jove («der ältere, der jüngere») que havien format part de la capella ducal del duc de Württemberg a Ludowigburg.

En els anys 1783-84 trobem an en Pla (*Plat*) vell (que llavors

1) Així com l'escola de xirimistes que cursaren a Catalunya, essent llavors les més notables les de l'Empordà.

2) *Historisch-biographisches Lexikon der Tonkünstler*. Leipzig, Breitkopf und Comp., 1792. Vol. II, p. 158.

3) S'entén l'oboé com era en aquella època després del millorament introduït, l'any 1720, per Hofmann.

4) Saldoni: *Diccionario de músicos*.

5) Segons Gerber en la col·lecció citada.

6) Josep de Teixidor, en son curiós y no sempre fidedigne manuscrit existent en la Biblioteca Arús (169-18-4), diu que'l gran duc li donà enterrament en son propi panteó; Gerber diu sols lo per nosaltres consignat.

7) Paraules textuais den Gerber: «und wurde von Fremdem und Einheimischen bewundert.»

8) Gerber: obra y lloc citats.

9) *Musikalischer almanach für Deutschland auf des Jahr 1782*. Shwikert, Leipzig, pàg. 107.

era en Manel) junt ab un Pla jove (que tal vegada era en Joan citat per en Teixidor¹), formant part de la capella de Mannheim.²

En l'almanac de 1789 trobem an en Manel Pla, citat, com un dels compositors vivents a Alemanya, junt ab en Mozart, Nicolai, Krebs, Beethoven, etc.

No sabem quan morí en Manel Pla, el més notable de sos germans, que per sa excelent virtuositat en l'oboé fou admirat ab vera delectació.

En Manel Pla, a més de la composició citada més amunt, que s'estrenà a Madrid l'any 1757, y de les composicions que li atribueix en Teixidor³ (com una *Salve Regina*, un *Stabat Mater*, oratoris, *tonadillas*, etc., de l'existència de les quals no podem respondre del tot), deixà gravats sis admirables duos de flautes que porten la data de 1777, a Amsterdam.⁴ L'any 1786 hi havia custodiats en els arxius de Westfalia, per ell compostos, 6 concerts d'oboé y 20 trios per a 2 oboés y baix, alguns per a 3 oboés.⁵

Lo més particular dels germans Pla es que contribuí poderosament a aixecar llur fama aquell mateix Jomelli, mestre de capella del gran duc de Württemberg, èmul, a Italia, d'un altre artista català, el gran compositor Domènec Terradellas, que, rublert de penes, en jovincela hora s'esvaní cobert de gloria.

JOSEP RAFEL CARRERAS

MÚSICS VELS DE LA TERRA

(CONTINUACIÓ)

LLUCIÀ FRANCESC JOSEP COMELLA

No mereix una rehabilitació. Apareix sa figura en aquestes pàgines perquè, malgrat sos defectes y mal gust literaris, té certa importància per a l'estudi de la dramàtica espanyola general, y en particular per a la lírica de nostre teatre.

Per a redactar aquest estudi viatjarem en bona companyia: Manel Silvela, Francesc Asenjo Barbieri, Cánovas del Castillo, y encara altres personatges, sense oblidar

1) Manuscrit ja citat.

2) *Musikalischer almanach für Deutschland auf des Jahr 1783-84.*

3) Manuscrit ja citat.

4) Gerber: *Lexikon*. Vol. II, p. 158. — *Almanac musical de 1784*, p. 109.

5) Gerber: *ibid.*

al discret amic D. Carles Cambronero, bibliotecari de la del Municipi de Madrid, qui va traçar un substanciós treball sobre la vida y obres del col·laborador literari dels mestres compositors més notables del segle XVIII y principis del següent.

Seguirem, principalment, a Cambronero en l'esmentat treball, publicat en la *Revista Contemporánea*, any XXII, número 494 (y següents), pertanyent a 30 de Juny de 1896.

D. Lluçà Francesc Comella nasqué a Vich el dia 13 de Novembre de 1751. Aquesta noticia prové de l'Ilm. Sr. Bisbe de l'esmentada diòcesi D. Josep Morgades.

En l'Arxiu de la curia eclesiàstica de Vich apareix, entre altres de la mateixa serie, un volum rotulat *Bautismos 1743-1753*; y al fol. 430 consta la següent partida:

«Die decima tertia predictorum¹ per dictum Rovira² in-fontis baptismalibus dictae sedis fuit baptizatus Lucianus Franciscus Josephus filius legitimus et naturalis Domni Josephi Comella et Domenech et Annæ Mariæ Comella et Vilamitjana conjugum. Patrini fuerunt Lucianus Vilamitjana Bracerius et Catharina Domenech vidua etc.»

Aquest document demostra que nostre autor se deia Lluçà, Francesc, Josep; que son pare fou D. Josep Comella y Domènech, y sa mare Agna Maria Vilamitjana; que's padrins foren Caterina Domènech, parent del pare, y Lluçà Vilamitjana, parent de la mare y jornalero o braceiro.

Certa persona eruditíssima (que no nomena, encara que de Vich), a l'enviar al Sr. Cambronero, per encàrrec del Sr. Bisbe Morgades, la copia que havem transcrit, comunica a dit Sr. Cambronero unes observacions que per discretes y curioses ens obliguem a transcriure.

«Eso de dar el título de *Domni* al padre de Comella indica algo de nobleza y dignidad en él, lo que no se observa en su esposa Ana. Los labradores, artesanos, comerciantes y aun farmacéuticos, que me consta estaban muy considerados, eran designados á secas por su nombre, sin precederle título alguno, ni siquiera el de *Dominus*. Rarísima vez se usaba el *Don*, y puede servir de ejemplo la partida de un hijo de *Domni Josephi* Ruiz de Colmenares (apellidos por cierto no catalanes) en la cual se aplica el *Don* no sólo al padre y á la madre, sí que también á los jóvenes padrinos, que debían de ser hermanos del recién nacido.

Precisamente ni en esta partida ni en la de Comella, al contrario de lo que ocurre en la mayoría, se habla de la profesión del padre. A Ruiz de Colmenares, como forastero, puede suponersele militar ó empleado del Gobierno; pero á Comella (ape-

1) Novembre 1751.

2) «Reverendum Andream Roviram, Presbiterum et Curatum Sedis Vicensis.»

llido comunísimo aquí entonces como ahora, y originario del país) no es tan fácil atribuirle aquellas calidades ó circunstancias. Militar, sin embargo, pudo muy bien haberlo sido, y cuando no, hacendado y quizás letrado. Una viuda Doménech fué la madrina en el bautizo, sin duda próxima parienta de Don José, que llevaba este segundo apellido, y si bien no se da título á esta viuda, de una familia así nombrada, salida de Vich tal vez hace ya medio siglo, sé que vivía de sus rentas. No conozco yo otros Doménech en toda la ciudad.

No he dicho que esta madrina viuda fuese madre de Don José porque, según la antigua costumbre de Cataluña, por la cual las mujeres posponiendo su propio apellido tomaban el del marido, hubiérase llamado Comella Doménech. Sea lo que fuese, ya que nada da de sí el primer apellido, por el segundo, y sobre todo por el *Don*, resulta válida conjetura que el padre de Comella ocupaba en Vich una posición ventajosa y considerada. No así probablemente la madre, Ana Vilamitjana, pues aparte de no estar precedida del *Don* como las de Ruiz Colmenares, dedúcese por el padrino Luciano Vilamitjana, padre ó hermano de ella, que sería de muy humilde condición.

Esto es lo que se me ha ocurrido al examinar la partida de bautismo de Don Luciano Francisco Comella, toda vez que, no obstante las inquisiciones que he hecho cerca de familias conocidas por ese apellido, nada he podido rastrear, habiendo desaparecido por completo en la localidad hasta el recuerdo de aquel escritor.»

Per a adquirir noticies de la vida del famós vigatà Comella, acudí al Sr. Cambronero, primerament, al *Discurso de entrada* de D. Manel Silvela a l'«Academia Española»; y, encara que pocs, trobà qualques antecedents presentats ab la senzillesa y elegancia que caracteritzaren a l'ilustre acadèmic.

Se llegeix, en el *Discurso* indicat:

«Con no menos diligencia he tratado de averiguar noticias de su vida; mas en esta parte confieso humildemente que ha sido escaso el fruto de mis tareas. Por de pronto, he hallado absoluta unanimidad en Ticknor, D. Ramón de Mesonero Romanos, el actor García de Villanueva, y el autor del *Catálogo biográfico-bibliográfico del teatro español*, en cuanto á ignorar por completo el punto, hora y día del nacimiento de dicho autor. No menos unánimes se muestran en cuanto á desconocer su prosapia, y, por lo que hace á su descendencia, parece ser que tuvo una hija que le auxiliaba en sus tareas literarias, y un hijo, músico apreciable de la orquesta del Príncipe, que ya fuera por seguir una costumbre frecuente en la vida teatral, ya por no cargar con la nombradía literaria unida al apellido, tuvo por oportuno cambiarle, sumiéndose en la más completa oscuridad.

Lo que en resumen se sabe es que Don Luciano Francisco Comella mereció los aplausos del público por espacio de más de veinte años, á contar desde el último decenio del pasado siglo; que, según cierto autor, «fué todo un hombre de bien y un

honrado ciudadano, por más que como escritor adquiriese tan mala fama», y que no obstante la larga serie de sus repetidos triunfos en España y en el extranjero, donde se representaron varias de sus obras, arrastró una vida por demás desventurada.»

A continuació extracta: l Sr. Silvela l'anècdota de la mort den Comella, de qual assumpte parlarem més avant.

Més concretes són les notícies que apareixen en la biografia de Moratín publicada en el volum II de la *Colección de autores españoles*. Parlant de *La comedia nueva*, se diu:

«En el pedante Don Hermógenes se creyó ver al abate Don Cristóbal Cladera; en Don Serapio muchos asistentes al patio se vieron retratados, y sobre todo el protagonista Don Eleuterio Crispín de Andorra presentaba numerosos puntos de contacto con D. Luciano Francisco Comella, natural de Vich, dramaturgo infatigable, que trabajando á destajo apenas podía acudir á las necesidades de su numerosa familia. No había sido Comella, como Don Eleuterio, paje de ningún consejero, pero sí familiar y protegido desde su niñez por un grande¹ que había militado con su padre, y le acogió en su orfandad, fomentando su educación mal dirigida; no se casó de secreto con ninguna marisabidilla doncella de la casa, sino con una dama de su protectora, de la cual se separó con este motivo; no le ayudaba su mujer en componer comedias, pero tenía una hija jorobadilla² y muy lista, que versificaba de repente y le servía de amanuense á deshora de la noche hasta que se caía de sueño y el candil se apagaba, como sucedió muchas veces, mientras el inspirado poeta le estaba dictando desde la cama con los ojos cerrados; por lo demás, era, igualmente que el fingido Don Eleuterio, hombre servicial con todo el mundo, deseoso de acertar, si hubiesen valido algún dinero los aciertos literarios, mañoso, honrado á toda prueba, crédulo y tan dócil que da lástima el ver que no hubiese topado con maestros mejores que Don Hermógenes, con favorecedores tan juiciosos como Don Pedro de Aguilar.»

A continuació escriu el Sr. Cambroneró ls paragrafs següents, que suprimim perquè tenen poca relació ab el present estudi: *Comella y Don Santos* (aquest era l censor de teatres, dit D. Santos Díez González); *Comella escritor de costumbres y poeta lírico*³; *La comedia nueva*, junt ab l'expedient curiosíssim que's formà d'aquest

1) Aludeix, sens dubte, al marquès de Mortara. A casa del marquès se representà l'obra de Comella titulada *Cecilia*, prenent part en el desempeny del drama ls marquesos, D. Lluçà y l'esposa de nostre autor, donya Teresa Bayermón.

2) Aquí's diu que la filla de Comella era «jorobada», y Moratín, en una carta que publica més avant, li diu «tuerta». ¿Es que Moratín va emprar aquest vocable en l'accepció de «torcida»? Entenc que no, perquè ja en el segle XVIII eren corrents y usuals les interpretacions que ara's donen an aqueixes paraules: per lo tant, seguint a Moratín, crec que la filla de Comella era torta, o bornia.

3) Menciona l Sr. Cambroneró l'article de costums (publicat per Comella en el *Memorial Literario* de No-

«libelo infamatorio», com deia 'l pobre D. Lluçia, y les raons que presentaren Comella en son *Memorial*, D. Santos Díaz y D. Miguel Manuel en llurs respectius informes, y el *corregidor* Armona en els «oficios» aprovant *La comedia nueva*, etc.

Parla, després, de la mort del malaventurat Comella, en els següents termes:

«Publicó el eminente musicógrafo Don Francisco Asenjo Barbieri un artículo, hace muchos años, relatando la muerte de Comella, y el señor Don Manuel Silvela, en su ya citado Discurso de ingreso en la Academia Española, mencionó el artículo, presentando su extracto en los siguientes términos:

«Así lo confirma la anécdota referida por el distinguido compositor Barbieri, quien asegura que siendo su padre director de escena y alcalde del teatro de la Cruz, y en ocasión en que buscaba á Comella para que le escribiese el propósito ó despropósito que había de titularse *La batalla de los Arapiles*, tuvo que registrar las márgenes todas del canal del Manzanares á donde Don Luciano concurría con frecuencia para entregarse á la tranquila faena de la pesca, más que por distracción y entretenimiento, con el fin de proporcionarse el sustento, que no le daban sus producciones literarias. Añade más Barbieri, y esto contrista el alma, que era tal la miseria del infortunado y flaco Comella, que habiéndole propuesto tomar un bocado en uno de los bodegones ó ventorrillos próximos, y no hallando manjar más escogido que unos empolvados y rancios arenques, sació en ellos su apetito con tal exceso, que le produjeron una enfermedad, término de su triste existencia, pero no de sus triunfos, puesto que pudo concluir su *Batalla de los Arapiles*, obra póstuma que, como función de pólvora, alcanzó fugaz y estrepitoso éxito.»

Cambroner, aprofitant aquest dato, cercà la partida de defunció de Comella, sabent que havent-se representat *La Batalla de Arapiles* el 22 de Juliol de 1812, la mort del pobre escriptor degué ocórrer ab posterioritat a l'esmentada data. En efecte, en la parroquia de Sant Sebastià aparegué 'l document en qüestió, redactat com segueix:

«Luciano Francisco Comella, de edad como de sesenta años, viudo de Josefa Salas, vivía calle de Santa María: no recibió más sacramento que el de la penitencia y

vembre de 1789) titulat: *Viaje aéreo desde el Prado de Madrid hasta el valle de Cangas de Tineo*. Diu en aquest article, el bon Comella, que en Cangas ol cantar la següent copla:

«Con corpiño paráu
fué el primu á la corte,
y agora díz que anda
lleno de galones.
Tumba y lá
que me voy contigo, etc.»

Y, com havia oït cantar la copla en una tonadilla al actor Querol y a l'actriu Polónia, pensa «si la tonadilla habrá llegado hasta el pueblo ó la copla se habrá venido á Madrid».

extremaunción y murió sin testar en 31 de Diciembre de 1812. Se depositó el cadáver en la iglesia hospital del albergue de San Lorenzo y se le enterró de limosna en el cementerio extramuros de la puerta de Toledo.»

Y aquí cal copiar tot lo que escriu el Sr. Cambronero comentant la trista partida de defunció que s'acaba de llegar:

«Después de los triunfos dramáticos que alcanzó en España y en Italia, el infeliz Comella murió pobre y olvidado, se le enterró de limosna, y su cadáver fué llevado al cementerio sin pompa ni aparato, ni séquito de amigos; quizás sin que sus hijos pudiesen echar una mirada de despedida sobre la caja que en hombros de cuatro sepultureros desaparecía por el paseo de los Ocho Hilos, camino del puente de Toledo.

Quise conocer la obra póstuma de Comella, y mis investigaciones resultaron infructuosas. En Julio de 1813 se representó en el teatro del Príncipe un drama, creo que en un acto, titulado *La batalla de los Arapiles ó derrota de Marmont*, dedicado á Lord Wellington, y escrito por Don Francisco Garnier González. No he hallado otro antecedente.

La partida de defunción nos dice que era viudo de Josefa Salas, luego el muy pícaro se casó dos veces. No menciona á sus hijos, y esto puede proceder de que habían fallecido todos, ó de que se hubiese olvidado consignar el detalle, ó también que las segundas nupcias de Don Luciano hubiesen producido disensiones en la familia.

No cabe duda de que Comella pasó una vida de privaciones y de miseria, como lo prueban la solicitud de 21 de Diciembre de 1789 pidiendo dinero al corregidor bajo pretexto de comprar obras para su estudio, el haber enterrado de limosna á su mujer en 1792¹, y lo que Barbieri nos cuenta en el episodio de los arenques.

Es decir que Comella, en el apogeo de su gloria, en 1792, cuando era el blanco de la sátira del autor de *La comedia nueva*, no tuvo recursos para abonar los gastos del

1) «Testamento de la mujer de Comella — In dey (*sic*) nomine. — Sépase que la presente declaración de pobre, como yo, D.ª Maria Teresa Bayermon, vecina de esta villa, casada con D. Luciano Francisco Comella, natural de la de Cifuentes, comprendida en el obispado de Sigüenza, hija legítima de D. Pablo Bayermon y de doña Luisa Ramírez, natural el primero de la ciudad de Biersa, en Alemania y la segunda de la villa de Navalnoral de Puja, hallándome gravemente enferma en cama... declaro que me hallo pobre, sin bienes algunos, por lo que pido al párroco de San Sebastian, de donde es feligresa, la mande enterrar de limosna, pues carece de bienes. Pero si le tocase algo instituye por únicos y universales herederos á Joaquina, Rafaela, Luciano, y Lope Comella Bayermon, sus cuatro hijos habidos en el matrimonio que contrajo con el referido D. Luciano Francisco Comella, mi marido. En Madrid á 16 de Agosto de 1792, siendo testigos...» Nota al marge: «Murió en 18 del mismo mes y año.»

«Partida de defunción de Joaquina Comella» (la geperudeta o bornia, filla de Comella). — «D.ª Joaquina Comella, de edad como de veintidos años, natural de esta corte, hija de D. Luciano Comella y de D.ª Teresa Bayermon, ya difunta: vivia calle del Niño; recibió los Santos Sacramentos y murió en 25 de Noviembre de 1800, sin haber hecho disposición alguna testamentaria por hallarse bajo la patria potestad de su padre. Y se la enterró en público en esta iglesia parroquial. Dieron de fábrica dos ducados.»

entierro de la compañera de su vida: con esto basta para formarse idea de la penuria que el pobre sufrió durante su existencia. El año 1792 lo señalaría ciertamente con piedra negra en el diario de su historia. No soy yo de los que menos se burlan de los despropósitos de Comella; pero al propio tiempo reconozco que si hubiese tenido medios suficientes para sostener las necesidades de su familia, habría escrito con más calma, y tal vez hubiera podido ser hasta un imitador de Moratín.

La sencillez, la espontaneidad y la verosimilitud que se descubren en esta relación me fuerzan á prestarle entero crédito. Aquel pobre hombre, que ayudado por su hija trabaja hasta las altas horas de la noche en miserable habitación á la luz de macilento candil, mueve á lástima y dulcifica el triste concepto que de su carácter y condiciones teníamos todos formado. La carencia de recursos para mantener á su mujer y á sus hijos le obliga á buscar en el teatro el pan nuestro de cada día, como lo hubiera buscado, pongo por caso, haciendo medias de punto de aguja. El fin no justifica los medios, pero los explica, y aquí una explicación vale tanto como una disculpa. Si Comella se hubiese concretado á escribir media docena de comedias en toda su vida, algo mejor fama tendría, aunque no buena del todo, porque no era de la madera de los grandes poetas dramáticos. Se le atribuyen fundadamente más de ciento treinta producciones entre dramas, comedias, sainetes y fines de fiesta, y esto hay que tenerlo en cuenta, por más que yo sé que no es poeta dramático el que escribe mucho, como Lope, ó siquiera como Bretón, sino el que escribe mucho y bueno, como Bretón y como Lope.»

En un imprès que sembla referir-se a l'any 1806 (col·leccionat per en Soler y Rovirosa y publicat per Virella Cassañes en *La ópera en Barcelona — Apéndice número 4. — Aviso teatral*), figura Comella com «director y poeta» de la «Compañía Española», que actuava en el teatre de Santa Creu (avui Principal) y de la qual era l'ànima 'l famós «músico de Cámara honorario de S. M.» Melcior Ronzi.

Corminas, en el *Suplemento á las Memorias para ayudar á formar un Diccionario crítico de escritores catalanes, de Torres Amat*, diu que Comella era llicenciat (equivocació lamentable) y que's trobava a Vich en 1808. Qualcuna noticia de Comella apareix en els periòdics *La España* y *El Ancora*, y també en la *Historia de Vich*. En quant als èxits obtinguts per en Comellas a l'extranger, foren notables, y tants, que afalagarien son amor propi.

FELIP PEDRELL

(Seguirà)

LA SOLESMES CATALANA

ABADIA DE SANT PERE DE BESALÚ

FA temps volia donar a conèixer als llegidors de la REVISTA MUSICAL CATALANA la presa de possessió de l'antiga abadia de Sant Pere de Besalú pels reverents pares benedictins francesos, que fa cinc o sis anys s'instalaren en una fonda de la Vall de Ribes, nomenada Parramon, y que definitivament s'han aposentat a Besalú, de nostra diòcesi de Girona.

Primerament la molta ocupació del nostre càrrec, després els aconteixements desgraciats que torbaren Barcelona y moltes viles de nostra provincia, més aprop lo haver dedicat la REVISTA nombres extraordinaris a remembar els centenaris de músics il·lustres, etc., etc., han esset la causa de que retardem fins avuy el fer la ressenya d'aquest acte solemníssim que anem a descriure y que esperem veuran agradosos tots quants s'interessin per l'espendor del cant gregorià en nostra terra; cant tant vivament recomanat pel Papa a tota l'Esglesia, per altra part.

La Vall de Ribes, que fins fa sis anys sols era coneguda per ses sanitoses aigües medicinals, se va fer més cèlebre per les cantarelles gregorianes que hi feien aquest estol de pares benedictins que havien niat allí últimament: de manera que'l seu crit era sentit no sols de Catalunya, sinó de tota Espanya y fins de l'extranger. Prova d'això són els ecos que varen deixar sentir en els congressos de música de Valladolid y Sevilla; prova d'això es l'*iter hispanum* que emprengueren Dom Maur Sablayrolles y Dom Michel Galin, del que tants dies ha portat la relació aquesta mateixa REVISTA, escampant el nom de Parramon, conegut en tots els endrets de l'*iter* mentat y del que han parlat y parlen ab elogi les revistes extrangeres de música; prova d'això ls estudis y articles, saviament escrits y amplament discutits y comentats entre ls savis del món, que aquestes mateixes revistes han donat a conèixer; estudis y articles firmats per algun pare benedictí exilat a Parramon.

L'estol de pares benedictins que fins ara havien refilat llurs cants entre les arbredes de la pintoresca y atractívola Vall de Ribes, ha emprès una volada, venint a posar son niu en altra Vall, no menys pintoresca que aquella y sí més hospitalaria, regada per les joganeres aigües del Fluvià; trobant un casal que, si bé caigut en runes, com altre niu d'aurenetes abandonat per haver-les esquivades fa molt temps, ab tot, s'acaba de redreçar y rejoyenir al sentir els primers cants que li recorden edats ja passades y que per Sant Pere de Besalú y tots els bisuldunesos tornen a renéixer.

En aquest relat farem la descripció d'aquest lloc, que jo'm complasc en nomenar la *Solesmes catalana* desde'l dia en que ls pares benedictins de qui parlo'n prengue-

ren canònica possessió; puix fóra llàstima que, els que tant els estimem, ens privéssim del consol de donar-los a conèixer a tots els homes estudiosos del cant gregorià y que tant necessitem fer la nostra Meca, o punt de reunió y peregrinació artística, de l'abadia de Sant Pere de Besalú, de la *Solesmes catalana*. Si un no pogués donar a conèixer lo bo que tenim a casa per temor de que's fes desaparèixer, fora hora d'esborrar Catalunya del nombre dels pobles cultes.

Galanament convidats y instats pel reverendíssim pare abat Dom Romà Banquet, assistírem, el segon diumenge de Quaresma, dia 7 de Març de l'any passat, a la solemne presa de possessió que la comunitat benedictina que presideix féu de l'Església y abadia de Sant Pere de Besalú.

Descriure'ls oposats sentiments que experimentàrem, primerament al visitar aquella vila, rublerta en altre temps de monuments històrics y artístics, que van desapareixent; en segon lloc al presenciar la solemne funció de Pontifical, cerimònia que no recordaven els presents, per haver deixat de celebrar-se en aquella antiga abadia feia ja més de setanta-quatre anys y que ara's reproduïa de nou davant d'una comunitat de més de cinquanta benedictins y dels encisats ulls de mils de descendents d'aquells antics bisuldunesos que tant fets y acostumats estaven abans a fer presència a semblants cerimònies, y els fills dels quals, al present estaven ben apretats l'un ab l'altre baix les voltes del sant temple, de manera que l'omplenaven per complet, per a veure-ho per primera vegada en llur vida; y, últimament, a l'escoltar per fi la lectura de rehabilitació y presa de possessió de dita antiga abadia pel reverendíssim pare abat Dom Romà; no es fàcil descriure, com he dit, tot això, com sembla a primera vista, puix tres ben diferents y oposats sentiments se disputen la primacia de la narració.

Aquests sentiments són: de *tristesa* l'un, d'*alegria* l'altre, y d'*orgull*, en quant es possible, el tercer.

Primer: sentiment de *tristesa* produeix el trepitjar les soletats d'un sepulcre, y més encara al veure que s'ha volgut fer comerç sobre les preciositats artístiques dels monuments que'l guardaven. Y quina altra cosa fa venir a l'esment el visitar aquella vila y contemplar troços d'antics palaus que ja no existeixen, d'artístiques catedrals enrunades, d'espaiosos monastirs que ja no són y sobre les runes dels quals, també tirades a perdre per mans venals, s'aixequen casalots de construcció sense concert y d'antiartístic aspecte, y camps de desolació?

«Estos, Fabio, ¡ay dolor! que ves ahora
campos de soledad, mustio collado,
fueron un tiempo...»

¡Santa María de Besalú; monastir de Sant Pere, la silueta o disseny del qual ja no's veu; palau dels seus comtes, el qual enderrocament no s'ha pogut venjar encara!

Segon: sentiment d'*alegria* al veure ressorgir, ab son bàcul y mitra, com si fos una aparició evocada d'altres temps, la simpàtica figura d'un pare abat que, revestit de pontifical, rehabilita l'antiga abadia de Sant Pere a sa primera grandesa y retorna a ses funcions llur més preuada esplendor.

Tercer: sentiment d'*orgull* al veure-ns posseïdors d'una *Solesmes catalana* en tot lo que al cant gregorià's refereix, puix Besalú, desde ara, com he dit, ha de ser la Meca de tots els gregorianistes catalans, y fins de tots els d'Espanya, perquè'l cant que s'hi executa, tot en el més perfecte estil de Sant Gregori, es una copia, audició o trassumpte fidel del que's canta a la *Quarr-Abbey* de l'illa de Wigh, demora actual de la Comunitat, que té per prior a Dom Mocquereau, qui'ns ha llegat, en el pare Maur, de Besalú, un dels seus deixebles més estimats y benvolguts.

Exposades les precedents idees, sigui-ns lícit parlar una mica sobre lo que fou Besalú y es actualment en sos monuments, ja que l'abadia que descrivim ens obliga a dir alguna cosa d'ell; a més descriurem somerament l'acte de presa de possessió; y, per fi, parlarem del cant executat el dia de la festa objecte d'aquestes ratlles: tres idees que'm penso seran simpàtiques als lectors, simpatia a la qual voldria jo saber correspondre com ella's mereix.

MIQUEL RUÉ, PBRE.

(Seguirà)

EL Credo AUTÈNTIC DE L'EDICIÓ VATICANA

ANÀLISI MELÒDIC FET PER DOM MOCQUEREAU

No deixa de causar admiració'l considerar l'incansable activitat d'aqueix gran artista, contra de la que res sembla que hi facin més de seixanta anys passats quasi tots en un treball gairebé mai interromput, si no es per l'oració y el cant de la divina psalmodia. Si ha treballat en un sens nombre d'obres en anys anteriors, quan estava a França, ara, com si fos per a consolar-se de les penes del desterrament ab que la seva comunitat de Solesmes honra verament l'Anglaterra, ens ha ofert en poc temps preuadíssims estudis, dels quals es mostra'l que volem donar a conèixer avui als llegidors d'aquesta REVISTA.

Més, l'activitat, l'acompanya sempre, Dom Mocquereau, d'una tranquil·litat d'esperit, d'una calma, que mai té pressa per a donar a conèixer els fruits de la seva in-

teligencia privilegiada y que's palpa en totes ses obres. Es que no pensa en sí mateix; no es el desig de gloria lo qui'l mou: ab ses obres, ab les seves ensenyances, ab la formació pausada, però sòlida y de criteri segur, que ha donat y ab que dirigeix encara l'escola solesmense, la més renomada avui dia, sols ha cercat esser útil a l'Església, contribuint de fet, en un grau superlatiu, a la veritable restitució del cant litúrgic.

Dom Mocquereau no té mai pressa: treballa ab temps, y, lo que la vivesa del seu ingeni li havia fet veure en un sol cop de vista, ho va embellint en sos detalls ab el seu gust artístic, que fa de les seves obres uns treballs acabats y perfets, que sempre són de gran servei quan arriben a les nostres mans.

De l'objecte que'l mogué a compondre l'estudi del *Credo* primer de l'Edició Vaticana, puc donar-ne ben bé raó, puix, bondados com es ell sempre, el va idear accedint a una proposició meua. Era fa tres anys, quan tant de soroll se mogué contra 'ls nostres signes rítmics solesmensos (els que, per altra banda, com n'estavem ben segurs, s'han anat obrint pas per tot arreu), que una revista espanyola digué que al menys els *episemes* de divisió rítmica semblaven, moltes vegades, inútils en el cant sil·làbic y no sempre's veia la llur raó pràctica, per lo que alguns creien capritxosa la llur distribució rítmica. Estava jo aleshores temptat de contestar a l'articulista posant-li com a prova contraria, ja que de tots els casos hauria sigut mai acabar, un petit estudi del *Credo* primer vaticà; però'm vaig estimar més que, per la seva importància general, contestés an aqueix punt el nostre venerat mestre, que, com ho ha fet, tindriem ab això un estudi magistral. Jo'l vaig tenir ja fa més de dos anys, aqueix estudi, en les meves mans; y, conversant ab Dom Mocquereau, vaig invitar-lo varies vegades a publicar-lo. Més, comprenent ell que d'allò se'n podia y's devia fer un estudi més complet y general, va idear el seu treball dividint-lo de manera que compregués «d'una part l'estudi purament paleogràfic y, en certa manera, extrínsec, que consisteix en una comparació minuciosa de tots els manuscrits, el terme de la qual seria fixar el text melòdic; y, per altra banda, l'estudi intrínsec y artístic, que completés el primer y que, fent l'anàlisi íntim de la melodia, de la seva estructura y del seu ritme, apreciàssim així el valor estètic de tots els seus elements, donés per resultat una restitució viva y perfeta». (*Avant-propos*.) Dom Mocquereau se n'ocuparà extensament en l'actual volum X de la *Paléographie musicale*, però volgué donar a conèixer una petita part d'aqueix estudi ab motiu del Congrés Internacional d'Historia de Música celebrat a Viena (25-29 Maig 1909) enviant-n'hi un *Extracte*, que després ha publicat la casa Desclée, de Bèlgica, en un llibret en 4.ª, de 28 pàgines de text, ab dues grans taules comparatives y infinitat d'exemples que donen una gran llum a les explicacions que dona l'autor per a fer veure «l'art noble y simple que ha dirigit la composició del *Credo autèntic*, l'admirable harmonia que hi regna en totes ses parts y les fon en una perfeta unitat, resultant d'aquí la prova més

clara de la bellesa y magnificència d'aqueixa suau melodia, digna de les majestuoses paraules que ella fa ressaltar. (*Avant-propos.*) Aquest treball, després d'un pròleg y de la versió musical del *Credo* tal com l'ofereix l'Edició Vaticana, se divideix en dos capítols. En el primer presenta una vista de conjunt de l'estructura melòdica de dita peça, aclarint-la ab dues expressives y suggestives taules comparatives, que's poden estendre fàcilment y que comprenen *dotze columnes*, veient-se primer, clarament, una primera *cadencia* (A) precedida d'entonació, *recitació*, y, a voltes, d'unes quantes notes entre la *recitació* y la *cadencia* que s'anomenen *notes prosthétiques*; en segon lloc, un *incís* que fa de llaç entre la *cadencia* A y l'entonació abans de la *recitació* d'una altra *cadencia*, que pot acabar de tres maneres diferents; y tercer, per últim, l'*Amen* final, que termena en la nota tònica del *quart modus*, que es *mi*. Al final d'aqueix capítol fa una comparació entre la versió trenta dels manuscrits que ells oferiren y les *dotze* modificacions que després aparegueren en l'Edició Vaticana.

En el capítol segon, dividit en tres articles, analitza l'entonació, *recitació*, *cadencia* A, y *llaç* d'aquesta *cadencia* ab l'entonació de la *cadencia* següent, es a dir, comprèn no més l'estudi del primer membre de la frase; y, per a fer-ho d'una faísó satisfactoria, hi emplea *disset* pàgines. De manera que aquest llibret no sols no comprèn més que un aspecte de l'estudi complet que té fet, sinó un punt d'una de les parts que comprèn aqueix aspecte de la qüestió.

No se n'extranyi pas ningú, de que, per a justificar de vegades una nota, Dom Mocquereau, sense esser mai superflu, emplei bon nombre de pàgines: ell presenta la qüestió, l'examina per tots cantons, y'n treu totes les conseqüències possibles. Això sí: l'esperit del que llegeix allò queda després tranquil, y posa en les mans d'un savi d'aqueixa mena tota sa confiança. Impossible, està clar, contestar sempre ab estudis com aquest a totes les embestides que contra 'l sistema solesmense s'han dirigit; però no tindria, es veritat, cap adversari la nostra escola si aixís se fes, perquè la llum que ab tals respostes se projecta es tant clara, que fa fugir tot dubte o desconfiança. Però ¿no bastaran encara les proves que fins ara s'han donat, obres tant capdals com la que'l digne mestre acaba d'oferir-nos, per a obrir-se pas arreu les seves doctrines y ensenyances? Gracies a Déu, cada dia van avançant, y esperem que'l fruit d'elles serà copiós y profitós per al nostre art, a gloria de Déu, per qui treballem.

Aqueixes ratlles no són d'adulació envers el nostre mestre, que sabem ben bé que ab això no li donariem pas cap gust; sinó per a donar a conèixer y posar en el lloc que li pertocquen les seves obres, y com una petita prova d'agraïment de l'últim de sos deixebles y admiradors.

GREGORI M.ª SUÑOL, O. S. B.
Monjo de Montserrat

"L'ANELL DEL NIBELUNG" A BARCELONA

QUINZE anys enrera, la representació de la *Tetralogia* de Wagner en el nostre Liceu, ho tenia tothom per un somni irrealitzable. Si bé es veritat que les obres de la primera època del reformador del drama musical, *Vaïxell fantasma*, *Tannhäuser* y *Lohengrin*, s'hi aplaudien sovint, en aquell escenari, era també ab el sacrifici de bon nombre de pàgines per a alleugerir o escurçar llurs dimensions, y encara, per a la llur representació, s'havia de comptar indefectiblement ab l'atractiu de qualque *estrella*.

Afortunadament, desde aquella època, el gust del nostre públic ha evolucionat cap a la bona música, gracies a les repetides audicions de concerts, als quals s'hi va més ja per a escoltar que per a fer-s'hi veure. En els concerts, doncs, el públic filarmònic s'ha anat familiaritzant ab la segona y tercera manera de Wagner, y, per consegüent, quan s'ha tractat de posar en escena 'l *Tristany* o bé *Els Mestres Cantaires*, podia ja descomptar-se, per infalible, l'aculliment del public a favor de l'obra.

Però, en *L'Anell del Nibelung* hi intervenen tants extranyys elements, y la llur realització escènica es de tant compromís, que les empreses del Liceu reculaven sempre davant d'aquelles grosses dificultats.

La primera manifestació seriosa, a Barcelona, prou apta per a donar a conèixer l'importancia musical de la *Tetralogia* wagneriana, se dèu, com tantes altres, a l'iniciativa del mestre Nicolau, qui, ab clara inteligencia y ardorós zel, organitzà y dirigí, en la Quaresma de 1896, una tanda de sis concerts, al Teatre Líric, dedicada exclusivament a l'audició dels fragments més importants dels quatre drames musicals que integren *L'Anell del Nibelung*. En ells hi colaboraren els reputats cantants francesos Mlle. Blanc, Mme. Marcy, MM. Cazeuneve y Vieuille, a més de les Srtes. Ferrer y Dachs en alguns números de *L'Or del Rhen*.

L'èxit que obtingué aquesta tanda, la qual va haver-se d'augmentar ab dos concerts més extraordinaris, esperonà 'l desig dels nostres aficionats per a veure realitzada a l'escena tant bella música dramàtica, y no hi ha dubte que influí força en l'ànim de la direcció artística del Liceu per a decidir-la a donar, per fi, alguna de les parts de *L'Anell*.

Però això no's realitzà fins tres anys més tard, o sigui a darrers de Janer de 1899, triant-se l'obra d'èxit més segur y la menys difícil de muntar a l'escena (salvant el *truc* de la calvacada): *La Walkyria*.

Concertà la primera jornada de la *Tetralogia* 'l mestre belga Josep Mertens, y les parts principals de l'obra foren encomanades a les Sres. Adini (Brunhilda), Cor-si (Siglinda) y Srs. Lafarge (Sigmond) y Gnaccarini (Wotan).

L'obra s'imposà tot seguit, prenent-hi tal agrado 'l públic que, desde la seva estrena, podem dir, ha figurat constantment en el repertori. L'han dirigida, entre altres mestres, en Mascheroni, en Mascagni y, abans den Beidler, en Kælher al mateix Liceu y a les Arenes.

La segona jornada, *Siegfried*, no tardà a venir: fou al Novembre de l'any següent. La dirigí 'l mateix Mertens (mort poc temps després), y cantà la part de protagonista el tenor Grani acompanyat de la Ehrenstein, la Borissoff, en Gnaccarini y en Zucchi.

Com a notable, mereix recordar-se la represa primera de *Siegfried* a la temporada següent d'hivern, sots la batuta del mestre Fischer, vingut a Barcelona per a estrenar *La Posta dels Déus*. Fins l'any 1905 no fou represa dita part altra vegada, dirigint-la en aquesta ocasió 'l mestre Kælher, y desempenyant la part de protagonista el mateix tenor que acabem ara d'aplaudir en la propia obra y en *La Posta*, l'imitable Borgatti.

La Posta dels Déus se donà al Liceu per primera vegada en la tardor de 1901¹; de manera que les tres jornades de la *Tetralogia* s posaren en escena en tres temporades seguides y dintre llur ordre correlatiu. Faltava no més el proleg, *L'Or del Rhen*, que ha tardat prop de dèu anys en arribar; més, seguida la seva representació de les demés parts, constituint plegades *L'Anell* complet, podem dir que ha arribat a l'hora justa, això es, quan el públic se trobava en la disposició millor per a comprendre y assaborir les belleses de la *Tetralogia*, y, per lo tant, d'acullir aquesta dignament.

Deixant apart les continues repeses de *La Walkyria* y de *Sigfrid*, cal tenir en compte la tasca persistent realitzada durant aquests dèu anys darrers per l'«Associació Wagneriana» ab una fe y una abnegació sens límits. Les sessions dedicades a l'estudi temàtic de les partitures de Wagner, les conferencies diverses sobre l'art, maneres y estil del mestre, y, sobre tot, la publicació del seu teatre traduït al català, prepararen admirablement al nostre públic per a que la magna obra *L'Anell del Nibelung* logrés interessar-lo vivament y acullís la representació d'ella ab l'aplauiment més unànim y entusiàstic.

Y aixís s'ha pogut veure, aquesta primavera, en el Liceu, ont s'hi han donat els quatre cicles anunciats de *L'Anell* davant d'un auditori a cada tanda més nombros, que ha escoltat ab un reculliment exemplar, fent honor a la cultura musical de nostra terra.

* * *

Dels drames musicals de Wagner, no són pas els que integren la *Tetralogia* 'ls

1) Vegi-s el seu repartiment: Brunilda, Sra. Picard; Gutruna, Srta. Biondelli; Sigfrid, Sr. Grani; Gunther, Sr. Bensadue; Hagen, Sr. Rosatto.

que per simpatia més ens atreguin; però si hem de confessar que l'audició del cicle complet en el Liceu ha deixat impressionada dintre nostre una sensació d'art inextinguible. Es que, sentida sencera, l'interès de l'obra guanya lo increïble. Nosaltres no voldriem sentir-la ja més fragmentariament. Si bé es cert que baix son aspecte musical no deixa de guardar, cada una de les quatre parts de la *Tetralogia*, son interès particular, l'acció trencada perd d'una manera sensible. La genial concepció de Wagner cal gaudir-la en les proporcions de la seva grandaria: únicament aixís es com s'imposa a l'admiració del tècnic y del profà. Per altra part, *L'Anell del Nibelung* ve a esser una vasta simfonia en l'admirable desenrotllament de la qual se pot estudiar, com en cap més altra obra, tota la carrera d'un artista. Començada, represa y acabada en diferents èpoques de la vida de Wagner, la *Tetralogia* enclou els tres diversos estils del compositor, dintre sempre de la mateixa unitat de concepció premeditada. Aquesta unitat de fons, baix sos variats aspectes de forma exterior, es, doncs, lo que fa més admirable aquesta grandiosa obra, en la qual Wagner treballà en el transcurs de prop de trenta anys, els més transcendents de sa carrera de compositor.

Per la claredat d'idees, totes d'una frescor encisadora, y també per la seva estructura de línies simples, *L'Or del Rhen* s'escolta tot ell ab pler y sens cansanci, perquè, además, l'ajuda força l'acció, sempre latent d'interès, no abusant mai dels llargs diàlegs. Entre les escenes de més relleu, podriem citar, per lo característiques, la primera entre les ondines y Alberic, y les del tercer quadro en la caverna dels nibelungs, aixís com alguns fragments de real valor, com són: la relació de Loge, al segon quadro; la maledicció d'Alberic y l'entrada del déus al Walhall, fragment prou conegut per lo que s'ha repetit en els concerts.

En *La Walkyria* l'acció s'humanitza bon xic, y la vida passional omple gran part de la jornada. Les expressives frases de l'orquestra al començament de l'acció y al trobar-se per primera vegada Sigmond y Siglinda; l'escena apassionada que posa fi al primer acte; el patetic diàleg entre la Walkyria y Sigmond al següent; y tot l'acte tercer, desde l'escena movediça de les filles de Wotan fins a l'emocionant final, ab el somni de Brunilda y l'encantament del foc; heus-aquí les pàgines més inspirades de la partitura.

De la *Walkyria* al *Sigfrid*, en Wagner hi ha donat un pas de gegant. Com a tècnica l'*Sigfrid* no té desperdici, y com a unitat d'estil l'hem de considerar molt superior a les demés parts de la *Tetralogia*. Tot el primer acte es un encant, un esclat de vida juvenil rublert d'ambient y vessant de joia; es el *Scherzo* de la simfonia matitzat de fines notes de sentiment. Es d'aquella música eternament jove, que mai envelleix.

Al segon acte, deixant apart les primeres escenes, o siga desde l'aparició de Sig-

frid, que no abandona ja més l'escena, fins al final, ¡com hi gosa l'esperit! La lluita del jovincel ab el dragó; les delicioses remors de la selva, ab l'intervenció de l'aucell; les malèfiques intencions de Mime, mal encobertes; l'entusiasme de Sigfrid a l'emprendre 'l camí que condueix al lloc ont dorm Brunilda, guardada pel foc de Loge; són pàgines totes elles immortals, que, si corprenen per llur sentiment, no admiren menys per llur prodigiosa tècnica.

Y ¿què direm de l'escena final del drama, ont el lirisme de Wagner s'enlaira fins a les regions més superiors de l'art?

No obstant la magnificència que alcancen les escenes capdals de *La Posta dels Déus*, aquesta jornada l'estimem menys que l'anterior a causa de la seva desigualtat. El segon acte, especialment, es d'una indigència d'idees que fa feredat al costat de les pàgines superiors que l'envolten. Són, aquestes, totes les que integren l'admirable pròleg, consistent en la tòtrica escena de les Nornes y l'hermosíssim duo de Brunilda y Sigfrid, sobirana ampliació del que termina la jornada anterior; bona part del primer acte, ont s'hi troba 'l conegut fragment del viatge de Sigfrid pel Rhen; y, al tercer acte, el bell relat de Sigfrid, tant deliciosament comentat per l'orquestra, al qual segueix la mort del mateix, en mig d'ardorós transport, y la famosa marxa fúnebre; completant tant magna selecció aquella immensa pàgina final, ont s'inonden en una mar d'harmonia 'ls motius més significats de la *Tetralogia* comentant la deploració de Brunilda, síntesi del drama sens parió que creà la prodigiosa invenció de Wagner.

Reunir tanta diversitat d'elements com són necessaris per a la realització d'aquesta tant complexa y dificultosa obra que s'anomena *L'Anell del Nibelung*, no era empresa fàcil de resoldre en un curt espai de temps; però l'esperit emprenedor que en aquesta classe d'organitzacions té acreditat de llarg temps l'actual representant de l'empresa del Liceu, Sr. Bernis, es d'aquells que mai defalleixen, aconseguint sempre 'l fi que's proposen. Y aixís fou un fet la representació del cicle wagnerià en les mateixes dates fixades per avant.

La circumstància de haver-se donat en el *Real* de Madrid, a darreries de la temporada d'hivern, dues de les parts de la *Tetralogia* (*L'Or del Rhen* y *La Posta dels Déus*), permeté al Sr. Bernis aprofitar alguns dels elements d'aquell teatre, que, ab altres artistes coneguts y aplaudits ja en el mateix Liceu, compingueren un quadro prou complert per a que, sens fatiga per a les parts principals, anés desenrotllant-se *L'Anell* sense llargs intervals, a fi de no refredar l'impressió general del conjunt.

Però l'encert més feliç de l'empresa fou d'haver-se procurat el concurs d'un músic tant eminent y coneixedor de l'obra wagneriana com el mestre Beidler, el qual ha sapigut guanyar-se l'admiració de tot el públic barceloní (si abans no la tenia ja guanyada) pel seu treball meritíssim al front de l'orquestra, per l'energia desplegada

en l'organització y concertació de l'obra, y també per la resistència física que demostrà posseir, ja que, durant un mes y mig, no faltà ni un sol dia en son lloc, soportant la feixuga càrrega d'assajar y dirigir les vint-y-quatre funcions de la temporada que, a més dels quatre cicles de *L'Anell*, comportà vuit representacions d'*El Vaixell fantasma*.

El desempeny general dels quatre drames que componen la *Tetralogia*, com no podia menys de succeir havent-hi al davant una autoritat com l'esmentat mestre, fou per demés notable, puix no hi hagué cap nota discordant que refredés el xardorós ambient que regnà sempre en la sala.

En primer lloc hem de citar l'admirable Sigfrid que ns donà en Borgatti. L'expressió del seu cant y de la seva mímica no sabem com encomiar-la: a un tal grau de perfecció són arribades. An en Borgatti li ha fet molt bon costat en Spadoni, un Mime com potser no'n trobaríem d'altre millor a Italia. La seva petita estatura l'ajuda força en el paper de nano; però l'seu art es, com el de l'altre, superior. Igual que en Borgatti, no descuida mai son paper, y diu ab una intenció que desde la primera frase ja us té cativat. En Masini Pieralli féu un Wotan molt notable en les dues primeres jornades, y un Hagen més que discret en la *Posta*. Sab cantar, y la seva veu, pastosa y dúctil, s'ona ab un timbre dels més simpàtics a l'orella. En Vaccari, al qual ja havíem aplaudit dos anys enrera en el paper de Sigmond, ha renovat els seus èxits desempenyant, a més d'aquell paper, la part no menys important de Loge en *L'Or del Rhen*. Si no ab condicions tant meritories com els anteriors, també s'féu estimable la cooperació dels Srs. Guercia (Alberic), Segura Tallien¹ (Viadant y Gunther), Medosi (Fafner), Mugnoz, Fernández y Gallofré.

Per lo que toca al desempeny femení, dues figures han destacat en primer terme: la Brunilda de la Sra. Giudice, per l'aplom de la seva execució, y la Siglinda de la Sra. Ruszkowska, per l'encís de la seva veu y la vehemència del seu jòc escènic. Altres distingides artistes, com són les Sres. D'Albert (Freia y Gutruna), Bruno (Erda y Waltrauta) y Guerrini (Fricka) han sapigut prestar també interès als importants papers que desempenyaren, faltant no més per a mencionar la cooperació de les Sres. Klaskar, Zoffoli, Homs, Lloró, Galvani, Carbonell, Lufano, Derch y Giaconia, que han prestat llur concurs en el desempeny dels papers més secundaris, però de no menys compromís, com són els de les Filles del Rhen, els de les Nornes y el de les Walkyries, germanes de Brunilda.

L'orquestra, atenta a la batuta del mestre Beidler, ha traduït fidelment les intencions del director, fent valer, y destacant com es degut, tots els motius de l'obra, ab

1) Consignem de pas l'excelent interpretació del Sr. Segura en el paper d'Holandès d'*El Vaixell fantasma*, així com la de la Sra. Ruszkowska en el paper tant simpàtic de Senta.

els quals han anat familiaritzant-se poc a poc els nostres professors, ja en les representacions parcials de *L'Anell*, ja en l'audició repetida de bona part de fragments en nostres concerts.

Podem dir, doncs, que la temporada wagneriana que acaba de celebrar-se en el Liceu constitueix per a aquell teatre la pàgina més gloriosa de la seva història.

JOAN SALVAT

DESDE GINEBRA

SUIÇA, y molt particularment Ginebra, ha estat en plena ebullició musical. Escullint no més lo que hi ha hagut de verament notable, n'hi hauria prou per a omplir varies planes de la nostra REVISTA si no volia descuidar-me res.

En primer lloc cal citar alguns excelents virtuoses que's feren sentir en els concerts clàssics del Teatre de Ginebra y en varies altres ciutats.

A Ginebra:

En Risler, que féu admirar son grandíssim talent en el concerto en *la* major per a piano y orquestra de F. Liszt.

En Ricard Viñes, ab el concerto en *do* sostingut menor (primera audició) per a piano y orquestra, de Rimsky-Korsakow, va obtenir un èxit grandíssim; emperò encara més en el seu recital del mes de Janer, ont van apreciar-se moltíssim les seves qualitats musicals y tècniques, del tot extraordinaries, y va revelar-se un dels millors interpretadors de la música moderna.

En Robert Pollak ens va fer conèixer un interessantíssim *Poema simfònic*, per a violi y orquestra, d'E. Jaques-Dalcroze.

Hem tingut també la primera audició de la III^a simfonia per a gran orquestra, chor de dones y de nois y contralt sol, de G. Mahler. En aquests mateixos concerts, dirigits sempre ab distinció per Mr. B. Stavenhagen, hem sentit ab plaer infinit la veu tant meravellosa de Mme. Debogis-Bohy. Assistencia extremadament nombrosa per a aplaudir, el dia 15 de Març, a la gran sala de la Réformation an en Casals y en Cortot. Va ser una veritable fruició artística. Una de les primeres revistes musicals de Suïça s'expressa en aquests termes: «Pau Casals, nom màgic, encarnació de la música, suprema evocació de tot lo que l'art dels sons pot encloure d'alegríes y de dolors, de tendreses y de severitats, de gracia exquisida y de sobirana grandesa. ¿No s'ha dit que, si es el violoncelista dels reis, es perquè ell es el rei dels violoncel·listes? Secundat per l'Alfred Cortot, l'art pianístic del qual no té potser la mateixa

flama, però es d'una perfecció quasi absoluta, en Pau Casals ha donat a l'obra de Beethoven per a violoncel y piano l'interpretació més intensa, més viva, més completa, que's pugui imaginar. Va ser una gran vetllada d'art.

Al Victoria-Hall dos concerts de J. Kubelik, el famós violinista, qui, com sempre, se féu aclamar; emperò es de doldre que, en les seves interpretacions, hi falti vida alguns cops, y que la virtuositat efectista hi ocupi quasi tot el lloc.

Mme. Jaques-Dalcroze, l'excelent cantatriu, va tenir molt d'èxit en el seu gran recital de cant. La seva veu es exquisida y la dicció impecable. Schumann, Karnim, Mahler, Jaques-Dalcroze, etc., eren en el programa; y l'acompanyament, perfectísim, el portà en Jaques mateix.

L'orquestra Lamoureux-Chéviard ha dat un tom per les principals ciutats de Suïça. Les notables qualitats d'aquesta brillant falange instrumental, y el distingit talent del seu director, semblen convenir particularment a certes obres clàssiques, l'execució de les quals exigeix, sobre tot, una tècnica perfeta y una gran puresa de línies. Desde aquest punt de vista, va ser una interpretació verament admirable la den Chéviard en la 38.ª simfonia de Mozart. L'execució de l'obertura d'*Els Mestres cantaires* fou menys sortosa.

Es una gran fruïció artística, m'han escrit, el sentir al meravellós virtuós en Joan Manén, qui va tocar a Lucerna, Neuchâtel, Montreux y Lausana davant de sales curules que l'ovacionaren ab deliri. Aquest notabilíssim y festejat violinista ha estat considerat com una mena de reencarnació den Sarasate.

En Manén es un virtuós extraordinari de l'agilitat y de la sonoritat; les seves interpretacions, de molta vida, són d'una intensitat de sentiment, de poesia, del tot meravellosa. Ens hauriem dat per ben ditxosos de sentir-lo també a Ginebra.

A Lausana, el cèlebre pianista Paderewski, va donar dos grans concerts de beneficència, y va endur-sen un èxit grandíssim y merescut. En aquesta mateixa ciutat y a Bienne, l'Alonso Cor de Las, pianista de gran talent, en diverses obres de Beethoven, Rubinstein, Schumann, Chopin, etc., va dar proves de gran consciencia musical, ab un tocar ple de verbositat y entusiasme. En Cor de Las va dirigir ab molta distinció una temporada l'orquestra simfònica de Lausana.

L'Ysaye y en Pugno varen donar concerts a Ginebra, Montreux, Berna, Zürich, Bàle, etc, ab bon èxit. Aquests dos admirables artistes foren xardorosament aplaudits a l'acabament de totes llurs produccions, y donaren alguns *bis*.

Per fi, na Stefi Geyer, la jove y graciosa violinista, acaba d'endur-sen un brillant èxit en un concert d'abonament de Sant Gall.

LLUISA BOSCH Y PAGÈS

DESDE MADRID

El públic de Madrid es molt especial. El Sr. Arbós, director dels Concerts Simfònics, me deia: «Es impossible fer-li admetre novetats! Fòra d'una desena d'obres de Bach, Beethoven o Wagner, el meu auditori rondina o hi fa una ganyota! Cal contentar-se ab un curt repertori.» Y, lo que es més, el públic del *Real* es també'l públic del *Circol*. De manera que (y cito aquí un fet rigorosament exacte) els dies de Circo no's poden donar concerts: l'acròbata mata Beethoven y l'amaçona eclipsa Wagner. Extrany espectacle! Més no insistim.

Aquest any la moda ha sigut Bach, del qual ens han tocat repetidament les *Suites* y els *Concerts*, de lo que tenim d'alegrar-nos, de totes maneres, car Bach es verament tota la música. Després se va repetir Wagner, se va aplaudir Beethoven o Cèsar Franck, y's van quedar frets davant de Brahms. Lo més interessant com a novetats, d'aquestes sis sessions (y es ben poca cosa!) fou l'audició d'obres espanyoles.

L'Arbós va instrumentar ab un art sobirà l'esplèndida *Iberia*, de l'Albéniz, de qui'l públic acullí ab extranyesa l'*Evocación* y féu repetir *El Puerto*. El director de l'«Orquesta Sinfónica» ha portat a cap, ab això, una obra de mestre, y aplaudim de tot cor el seu treball delicat, colorit, expressiu y veritablement definitiu.

La *Suite murciana*, den Pérez Casas, es potser l'obra simfònica més notable d'aquests darrers anys. La «S. I. M.» publicarà aviat un estudi meu sobre aquest hermós quadro musical. Fem constar, doncs, no més l'èxit que ha obtingut.

L'*Entrada de la Maya*, obra de joventut del distingit Arregui, no m'ha agradat tant. Tècnica d'orquestra, y fins musical, un xic insegura. De tant en tant passatges felïços. El *Francesc d'Assís*, del mateix autor, es ben superior.

Admiro molt el fragment final de l'*Infern* de la *Divina Comedia*; degut al talent musicalíssim den Conrado del Campo, ja conegut a Barcelona.

L'hermós tema de la seva obra no's desenrotlla pas, emperò's colora de la manera més meravellosa, com una entrada de fuga, mentres l'orquestra, extremadament brillant, forma al seu voltant una atmòsfera molt poètica; ont domina l'estret contrapunt del quartet melangiós y l'armonia, sempre curiosa, de la fusta y del metall. En fi, es un obra forta y ben concebuda, lògica, ordenada y sempre emocionant. En Conrado es un jove ab qui s'ha de comptar.

Boi acabant, expressem el desig de que, l'any vinent, l'Arbós no's descuidi dels autors catalans o valencians, el talent dels quals, lluminós y suau, no ha pas de quedar inconegut de la corte. Pedrell, Nicolau, Morera, Chavarri, units als joves espanyols desterrats a París (Turina y de Falla), han de figurar en els programes del *Real*: ens atrevim a comptar-hi.

HENRI COLLET

ATENEU BARCELONÈS

RESUM DE LES CONFERENCIES SOBRE «PARSIFAL»

DONADES PER M. DOMÈNECH ESPAÑOL

Al fi d'exposar una idea d'aquestes interessants conferencies, que han tingut lloc desde Janer a darrers d'Abril, lo millor que podem fer es copiar els següents fragments del resum fet pel mateix Sr. Domènech:

«Hem arribat al fi de la nostra tasca. Per a conèixer lleugerament l'esperit de l'obra *Parsifal*, sos principals motius, les principals observacions que hi ha a fer-hi, y les trascendents conseqüències deduïdes, no ha pogut realitzar-se això en menys de dinou conferencies.

Convé fer un breu resum de tot lo exposat.

En la primera conferencia vaig tractar dels *temps apocalíptics actuals*. Vaig procurar pintar el quadre que presenta la societat moderna, irreligiosa y escèptica en totes les seves classes, y mostrant moltes vegades, allà ont sembla conservar-se la fe cristiana, tant sols un repugnant fariseisme.

Vaig fer notar l'infinitat de problemes moderns que's drecen imperiosos y demanen solució: el de l'unitat fonamental de l'esperit y la matèria; el del lliure arbitri; el de l'explicació dels miracles; el de les qüestions bíbliques.

Vaig dir que, havent fet bancarrota tots els ideals antirreligiosos (materialisme, filosofisme, revolució, pessimisme), se necessita una nova explicació de les coses, un nou ideal. Més ¿quin pot ser aquest, si 'ls cristians sabem que l'Església ha de durar fins a la consumació dels segles? No pot ser més que la visió intuitiva de Déu, la religió del Cel, juntament ab el fi de tot l'Univers material.

Com a exemple de les senyals actuals d'aquest acabament del temps, vaig interpretar una visió de l'Apocalipsis, aplicable a la Revolució francesa. Vaig indicar també, com a altres senyals clares, la figura de Frederic Nietzsche, el veritable Anticrist, negador de tota moral y tota veritat; y la de Wagner, ab trets semblants als del profeta David, y oposat a Nietzsche com l'arcàngel bo al dolent, ab la tendència misteriosa y religiosa de tot el seu Art, y, sobre tot, de *Parsifal*.

Vaig donar després, en varies conferencies, una ullada a l'Art de Wagner en el seu primer y segon estil, fent ressaltar l'idea de la gran evolució experimentada pel mestre, que va desde l'imperfet y rutinari *Rienzi* al diví *Parsifal*, reproduint aixís aquesta evolució la de la creació del món, desde 'l caos a la formació de l'home. Notables semblances hi ha també entre 'ls dos desenrotllaments, y un paralelisme no menys sorprenent, entre les obres del primer estil del mestre, que fineix ab *Lohengrin*, y les del segon, ab *Parsifal*. Els wagneristes que no reconeixen aquesta desigualtat de les obres de Wagner són els wagneristes que podem anomenar *tedrics*, divorciats de la realitat.

Vaig procurar després donar una idea clara del simbolisme musical en l'Art de Wagner, fent primerament algunes consideracions sobre'l simbolisme en general, y vaig exposar els principals elements musicals simbolitzadors (acords, ritmes, notes melòdiques), presentant exemples trets del segon estil (el mosaic de tons d'*Els Mestres*; el carro de *Fricka*; els corbs, etc.), que proven clarament com l'estructura musical, ajuntada ab la situació dramàtica, pot no deixar dubte sobre'l significat dels motius.

En la conferencia següent vaig fer ressaltar l'impressió sobrenatural rebuda per Wagner en un Divendres Sant, que va impulsar-lo a crear l'obra divina. Vaig exposar tot l'argument de *Parsifal* y l'interpretació del seu simbolisme poètic: els castells del Gral y de Klingsor, representant l'Església y el Segle; la Copa y la Llança, la doctrina de Jesucrist y la Voluntat divina, de les quals es disposaria l'Església; Klingsor, l'home del segle, negant-se la llibertat moral; Kundry, la dona de tots els temps, l'*etern femení*, baix els seus aspectes de servidora de l'home, de temptadora y de penitenta; les *Noies flors*, les temptacions lleugeres del món; Amfortas, l'home escèptic modern; Parsifal, l'home de recta intenció, que busca la veritat y rebutja les errades doctrines. Tot en *Parsifal* respira religiositat y cristianisme: les oracions dels personatges, el Divendres Sant, l'Eucaristia, la baixada de l'Esperit Sant, etc.; y tot es indicació dels temps moderns: la lluita encarnitzada entre l'Església y el Segle, el nervosisme, la compassió, l'idea de redempció, etc.

Les restants conferencies han sigut destinades al simbolisme musical y explicació de tota l'obra.»

Aquí'l Sr. Domènech va fer també un resum d'aquest simbolisme, y acabà dient: «El final de l'obra es la resposta a la pregunta ab que conclueix el *Preludi*; ab ses arpes incessants, y sense Eucaristia ni càntics religiosos; ab la visió de la Santíssima Trinitat y Vida ben-haurada, que, juntament ab la baixada de l'Esperit Sant sobre Parsifal, y el motiu de la *Visió del Bé y del Mal*, ens revela lo que's verifica en aquell moment extàtic: el Judici universal, la separació de bons y dolents, y l'omnisciencia absoluta, somni dels filòsops.

Aquesta plana final es la prova més clara de l'inconsciencia de Wagner, que no hauria callat tals misteris transcendents, cas de saber-los, y del caràcter profètic de *Parsifal*, pintant el fi del temps: l'obra està aixís d'acord ab la nostra època y els seus signes y necessitats, tal com vaig declarar-ho en la primera conferencia.»

Finalment, el conferenciant va desenrotllar aquesta idea, subjecta sens dubte a molta controversia: que'l personatge Parsifal es el Fill de l'Home, y la forma en que deu manifestar-se Jesucrist en la fi del món.

FESTA DE LA MÚSICA CATALANA

ANY V

VEREDICTE

I. Premi de 500 pessetes a la millor y més important composició per a chor mixte. Adjudicat a la composició n.º 81, *Agonia*. Lema: *Estudi*.

II. Premi de 250 pessetes a la millor composició per a chor a veus d'home. No s'adjudica.

III. Premi de 250 pessetes, ofertes per l'Excm. Sr. Bisbe d'Eudoxia, Dr. En Ricart Cortès (a. C. s.) al millor Rosari compost de *Pare nostre*, *lo nostre pa*, *tres Deu vos salve* diferents, *Gloria Patri*, *Sicut erat* y *Salve regina*. No s'adjudica.

S'adjudica un accèssit de 150 pessetes a la composició n.º 48, *Rosari a una veu*. Lema: *Per als humils*.

IV. Premi de 250 pessetes, ofertes per l'«Ateneu Barcelonès», al millor quartet de corda compost de tres o quatre temps. Adjudicat a la composició n.º 43, *Cuarteto en la menor*. Lema: *Hispania*.

Menció honorífica a la composició n.º 91, *Cuarteto en 3 tiempos*. Lema: *Canigó*.

V. Premi del «Centre Excursionista», consistent en 100 pessetes en obres de literatura musical o folk-lòrica, que s'adjudicarà a la millor colecció de cançons populars catalanes de treball, aplegades dintre una sola comarca si es possible. Adjudicat al recull n.º 88, *Cançons populars catalanes, aplicades al treball*. Lema: *Del treball ne ve'l descans*.

Accèssit de 50 pessetes al recull n.º 94, *Recull de cançons de les Guàrdies*. Lema: *Cantant se desvetlla'l poble*.

Menció honorífica al recull n.º 1, *Aplec de melodies populars catalanes*. Lema: *Tenen l'aspror de la terra y la salabor de l'aigua*.

VI. Un objecte decoratiu, ofert per l'«Unió Catalanista» al millor *Himne patriòtic* per a chor a veus soles. No s'adjudica.

VII. Premi de 100 pessetes en obres de literatura catalana, ofert per la «Lliga Regionalista» a la millor colecció de melodies originals, per a cant y piano. Adjudicat al recull n.º 76, *Colecció de melodies*. Lema: *Imatges*.

VIII. Un objecte d'art, ofert per l'«Associació Musical de Barcelona» a la millor colecció de tres melodies per a cant y orquestra sobre lletra catalana. Adjudicat al recull n.º 60, *Non-non* (cançó de breçol); *Fa fret!* (capritxo); *Excelsior* (himne). Lema: *Beneida tu, oh terra ont hem nascut!*

IX. Premi de 500 pessetes, ofertes per un agrupament d'aimants de la música de la terra a la millor composició per a chor mixte de caracter joiós. No s'adjudica.

S'adjudica un accèssit de 250 pessetes a la composició n.º 29, *Brindis de Pasqua*. Lema: *Beguèem!...*

X. Un artístic pergamí policromat, ofert pel seu autor, en Francisco Flos y Calcat, al millor *Himne Escolar* per a chor de nois, amb acompanyament d'orquestra. No s'adjudica.

XI. Premi de la «Societat Anònima Casa Dotésio», consistent en les partitures d'orquestra de la Tetralogia de Ricard Wagner, a la millor y més important colecció d'obres corals desconegudes avui dia, d'autor o autors catalans o residents a Catalunya anteriors al segle XVIII, transcrits en notació moderna. Adjudicat al recull n.º 96, *Transcripcions*. Lema: *Música vella*.

XII. Premi de 150 pessetes, ofertes per la secció coral de l'ORFEÓ CATALÀ, a les dues cançons populars més ben armonitzades per a cor mixte. En cas de que cada una de dites cançons sigui de diferent autor, se partirà 'l premi. Adjudicat al n.º 2, *Cançó de breçol* (Camp de Tarragona), Lema: *Record de ma infantesa*; y al n.º 17, *El dimoni escuat*, Lema: *Tric, trac, tric, trac*.

S'adjudiquen, ademés, cinc accèssits de 50 pessetes cada un a les següents cançons:

N.º 84. *La dida de l'Infant*. Lema: *¿Quina cançó't cantaré que't sia agradosa, que't sàpiga bé?*

N.º 18. *Vou-veri-vou* (cançó popular mallorquina). Lema: *Cantant y plorant*.

N.º 32. *«La Porquerola»*. Lema: *Don Joan ¿com no se'n casa?*

N.º 27. *L'Hereu Riera*. Lema: *Alegroia*.

N.º 77. *«Cançó de Nadal»*. Lema: *Nadales*.

Els autors de les composicions guanyadores de premi o accèssit enviaran a l'ORFEÓ CATALÀ, lo més prompte possible, una copia dels sis primers compassos de les respectives obres, junt amb el nom, cognom y adreça.

Els autors dels reculls de cançons populars hauran d'enviar copia de la primera cançó de la colecció.

La «Festa de la Música Catalana» se celebrarà, ajudant Déu, dintre del vinent mes d'Octubre.

Les obres no premiades se retornaràn a llurs autors, durant els tres mesos següents a la celebració de la «Festa de la Música Catalana», mitjançant la presentació del lema y els sis primers compassos. Les que no's retirin durant dit terme, l'ORFEÓ's desentén del compromís de guardar-les.

CLAUDI MARTÍNEZ IMBERT, EDUARD L. CHAVARRI, LLUÍS MILLET y FRANCESC PUJOL.
Joaquim Cabot, President de l'ORFEÓ CATALÀ. Lluís B. Nadal, Secretari de l'ORFEÓ CATALÀ.

«ORFEÓ CATALÀ»

LA «NOVENA SIMFONIA» DE BEETHOVEN

AQUESTA obra capdal en la música de tots els temps, la que Wagner judicava com el *non plus ultra* de la simfonia, l'ORFEÓ ha tingut el goig de cantar-la novament ab el preuadíssim concurs de l'«Orquesta Sinfónica» de Madrid.

Fa deu anys justos que l'eximi mestre Nicolau la donà a conèixer íntegra al públic

barceloní en els concerts del Liceu; y, represa l'any següent, l'ORFEO no la tornà a cantar fins ara.

Inscrita en el quart programa de la tanda celebrada per aquella entitat madrilenya, se repetí, además, en el concert extraordinari que tingué efecte 'l diumenge dia 8 de Maig, a la nit.

La tasca dels nostres orfeonistes (de les més difícils dintre 'l repertori vocal), acompanyada de la molt més meritoria de l'orquestra, va entusiasmar l'auditori, que festejà, al final d'aquell magnífic temps darrer de la *Novena*, ab una llarga y xardorosa ovació, al mestre Arbós y també al mestre Millet, a qui aquell obligà a presentar-se a l'estrada per a participar dels aplaudiments que no cessaven de repercutir en la sala.

Ab motiu d'aquesta nova audició de la *Novena Simfonia* de Beethoven, creiem oportuna la reproducció dels eloqüents paragrafs que en Lluís Millet dedicà als seus deixebles y consocis al recordar, en la sessió inaugural del curs de 1901, la transcendència que dintre l'història artística de l'ORFEO tenia l'execució d'aital obra, rarament oïda per les grosses dificultats que enclou.

Deia així 'l nostre caríssim mestre:

«Permeteu que us digui quatre mots sobre 'l treball artístic que ha efectuat nostre ORFEO durant l'any passat. No vull fer crítica de nostre propi treball, del treball tècnic: solament vull fer constar la transcendència artística, y també patriòtica, que en mon concepte ha resultat de la direcció de nostres estudis, encaminats a fer conèixer obres capdals, amarares del sant ideal que eleva y ennobleix l'ànima humana.

Perquè, amics, es cosa vella, encara que molts ho obliden massa sovint, que l'art digne té de transcendir fins a l'ànima, deixondant-la amorosament, desnuint-li 'ls llaços que la lliguen a la matèria, somoguent-la, donant-li a tastar lo etern, fent-la estremir ab anyorances del gran goig, matant-li 'l cuc de la superbia, engendradora de l'enveja, de l'egoisme y de tota la misèria humana; perquè la vera bellesa, o siga l'art pur, es la resplendor de lo bo, de lo sant y de la Veritat eterna.

Durant l'any darrer, badall de mort del nuvolós segle dinou, alguna obra ha cantat, l'ORFEO, que, la veritat, entra en la categoria d'aquest art lluminós: cal sols anomenar la *Novena Simfonia* de Beethoven.

«En el període d'engendrament de nostra corporació, ja fantasiavem coses hermoses per a ella; y, com mare videnta que ja veu gran y hermós el fill que portà en ses entranyes, y en somnis el veu resplendent de gloria, y ja s'emmiralla en sos ulls y 'l petoneja en ses galtes, y el veu admirat de tothom per ses grans gestes; aixís nosaltres vèiem ja nostre chor interpretant les grans obres clàssiques de l'art vocal, y el somniavem gran y admirat, estimat de tothom; y, com a visió més resplendent, més estimada encara, ens vèiem sota les ales del geni de Beethoven cantant son himne a la joia, coronament de l'obra capdal més gran dels músics moderns. Més això ho vèiem lluny, molt lluny, encara que hi creïem ab fermesa.

Ara, veus-aquí com, l'any passat, se realitzà nostre somni. ¡Fetxa memorable per a nosaltres la del dia que s'executà per primera vegada a Barcelona la *Novena Simfonia* ab chors!

Tantes vegades com s'havia intentat en nostra ciutat fer sentir aquesta obra sencera ab les parts vocals del final, se n'havia hagut de desistir per no trobar o no poder organitzar una masa choral prou apta.

Nostre ORFEÓ, després de pocs anys de vida, ha pogut fer aquest servei a la cultura artística de Barcelona. Nostre chor, que va començar cantant solament les cançonetes de la terra (y que les cantarà sempre, perquè en elles hi ha la raó de sa existencia), ha arribat a entonar lo que'n podriem dir himne triomfal de nostre art diví.

Si per desgracia nostre ORFEÓ hagués mort l'endemà mateix del dia de l'estrena de la *Novena*, per aquest motiu solament son record haguera sigut grat a tots els que estimen ab sinceritat al gran art, en nostra terra. Y nosaltres hauriem de considerar per ben pagats tots nostres esforços y afanys, per més que molts altres fruits han donat aquests y'n donaran, si Déu ho vol, per anys y anys; y d'això esteu-ne ben segurs.»

Què podriem afegir, ara, a les paraules del mestre, plenes d'aquell esperit seu que a tots ens anima y enardeix?

Diguem solament que l'ideal de l'ORFEÓ segueix essent (y es de creure que seguirà essent-ho sempre) el mateix. Envers la via que condueix a l'art més gran, a l'art més pur, en el transcurs d'aquests deu anys darrers, no obstant d'haver arribat al cim de la *Novena*, veieu l'obra d'aquell altre colós, l'imponderable Joan Sebastià Bach, que l'ORFEÓ va mostrant a l'admiració dels seus fidels, familiaritzant-los ja ab els divins *motets*, ja ab l'esplendorós *Magnificat*, ja ab el radiant *Credo* de la *Gran Missa* en *si* menor, tot fent camí cap a l'obra mestra del vell cantor de Leipzig, la *Passió segons Sant Mateu*. Més tampoc ha desviat la vista, l'ORFEÓ, del moviment actual de la música moderna; y ho prova 'l fet d'haver donat a conèixer, a més de la gran abundor d'obres dels compositors de la terra, les notabilíssimes composicions de Ricard Strauss y Gustau Mahler, que tots recordem. Y encara podriem citar els noms d'altres clàssics, com Rameau, Gluck y Mozart, en l'interpretació dels quals, junt ab els solistes de la «Schola» de París, hi ha guanyat tants bons aplaudiments l'ORFEÓ CATALÀ, sense oblidar, tampoc, la gloriosa resurrecció dels nostres músics vells: Brudieu y Flecha.

Vulguin complaure-s recordant-ho, els nostres orfeonistes, per a orgull y satisfacció de la llur tenacitat en el treball.

TRES RECITALS

L'aventatjada violinista Srta. Agna Pinet, deixebila del Conservatori de Brusseles, tingué la gentilesa de dedicar an els socis de l'ORFEÓ CATALÀ 'l primer de dits recitals, celebrat el 17 d'Abril, fent en ell sa primera presentació en públic.

Omplia la primera part del programa 'l *Segon Concert en re menor*, de Wieniawski, completant-lo les següents obres: *Rondó capritxós*, Saint-Saëns; *Zigennerweisen*, Sarasate, y *Scherzo-Tarantelle*, de Wieniawski.

En l'execució d'aquestes obres la Srta. Pinet demostrà notables aptituds, que indiquen prou bé 'l seu talent y estudis seriosos que ha fet d'aquest difícil instrument, demostrant-ho sobre tot en la de Sarasate, ont féu gala del seu notable mecanisme.

Seriós estil demostrà posseir també aquesta distingida artista, complaent-nos força

l'interpretació donada a la *Gavota*, de Bach, tocada fòra de programa per a apaivagar els aplaudiments ab que la nombrosa concorrencia congregada al local de l'ORFEO premià la seva notable tasca.

Malgrat la nit tempestuosa que féu el 13 de Maig, la Srta. Càndida Palau pogué veure-s rodejada encara d'un públic nombrosíssim y dels més atents, que l'escoltà ab plena delectació durant les tres parts del recital ont se'ns mostrà aquella distingida professora com pianista remarcable d'exquisit gust y de tècnica impecable.

Heus-aquí 'l programa que executà:

Caprice (sur les airs de ballet d'*Alceste*), Gluck-Saint-Saëns; *Le Printemps, Sérénade, L'harpe du poète*, Mendelssohn; *Prélude en si bemol menor*, Chopin; *Ballade en la bemol*, Chopin; *Rapsodie n.º 2, op. 79*, Brahms; *Encantament del foc*, Wagner-Brassin; *Prélude et Choral*, C. Franck; *Carnaval mignon*, E. Schütt; *Jeux d'eau*, Ravel.

Una de les peces que més entusiasme despertaren fou l'*Encantament del foc*, ab que terminà la segona part del recital; y, ab tal calor fou aplaudida, que la Srta. Palau se vegé obligada a repetir-la per a contentar l'auditori.

Aixís mateix se distingí la jove concertista en el bonic *Carnaval mignon*, de Schütt, y en els característics *Jòcs d'aigua*, de Ravel; després de les quals peces hagué d'asseure-s de nou al piano, ja que aixís ho exigí l'insistencia dels aplaudiments, per a fer-nos sentir, fòra de programa, un *Minuet* de Sgambatti, de molt bell efecte.

Al final de la sessió la Srta. Palau rebé moltes enhorabones pel brillant èxit obtingut.

El programa que'ns oferí la Srta. Marina Fernández en son recital del dia 29 de Maig fou força interessant. Tocà un *Preludi y fuga* de Bach, varies pàgines de Schumann y de Chopin, una *Sonata* de Beethoven, una *Rapsodia* de Brahms, l'*Arabesca* de Debussy y, en fi, el *Capritxo brillant* de Mendelssohn.

En l'interpretació d'aquestes obres la Srta. Fernández demostrà posseir immillorables condicions per a arribar a fer-se una pianista notable 'l dia que hagi adquirit aquella solidesa de mecanisme y aquella elevació d'estil que prestén autoritat a tot artista sencer. Però la Srta. Fernández es molt jove encara, y no dubtem que, millor orientada en sos estudis, arribarà a ocupar un lloc distingit entre la plana major de nostres pianistes.

L'aculliment que l'inteligent públic allí congregat dispensà a la simpàtica y gentil concertista, fou, de totes maneres, ben falaguer per a ella. Al notar-ho plaentment aquí, nosaltres li rendim també la nostra admiració sincera.

CATALUNYA

BARCELONA

Palau de la Música Catalana. — Fresc encara 'l bell record que ab sos brillants concerts en el mateix Palau deixà l'any passat l'**Orquesta Sinfónica de Madrid**, l'èxit de la tanda organitzada per a la present primavera no era pas dubtós. Y, realment, el públic barceloní ha respost com millor no's podia desitjar.

Per la seva part, també hem de dir que l'aplaudida entitat madrilenya s'esmerà en oferir-nos uns programes selectíssims, en els quals les primeres audicions se comptaven en important nombre.

En primer lloc, del Patriarca de la música, l'insuperable Joan Sebastià Bach, ens donà a conèixer la «Sinfónica» un *Choral variat*, adaptat a l'orquestra, que entusiasma al públic per la brillantor y amplitud de les seves armonies; la *suíte en re* per a oboés, trompetes, timbals y instruments d'arc, un dels delitosos números de la qual hagué de repetir-se; y l'hermosíssim *Concert brandeburguès* per a piano, violí y flauta, ab acompanyament d'instruments d'arc, que valgué una ovació xardorosíssima als solistes Srs. Enguita (piano), Francès (violí) y González (flauta).

L'audició de la *Tercera Simfonia* de Brahms fou per a nosaltres (y per a molts més) una sorpresa de les més agradables. L'obra simfònica de Brahms es d'una transparència tal, d'una riquesa d'invenió tant notable y d'una solidesa de forma tant superior, que'ns seduí per complet.

Unes *Cançons russes* de Liadow, delicioses totes elles, orquestrades ab un art exquisit, alcançaren així mateix el millor aculliment, demanant-se 'l *bis* d'algunes d'elles.

Menys interessant es el *Carnaval* de Dvôrak, que per primera vegada també, creiem, s'executava aquí.

Dues obres d'autors espanyols alternaren dignament ab les demés dels programes. En el segon concert, s'hi inscrivieren els dos primers números de la màgica *Iberia*, de l'Albèniz, instrumentats per l'Arbós. La tasca no era gens fàcil donat l'estil essencialment pianístic de l'obra, però l'Arbós ha fet d'aquells números primorosos de l'Albèniz una creació nova; y, si l'obra perd potser aquella sinceritat d'expressió que es un dels seus millors encants, en cambi guanya en brillantor y ambient revestida ab les gales modernes de l'orquestra. Dels dos números de l'*Iberia*: *Evocación* y *El Puerto*, el segon entrà més francament en el públic, que'l féu repetir en els dos concerts ont s'executà.

La *Suíte española* den Pérez Casas, escrita sobre temes populars murcians, fou escoltada ab marcat interès y aplaudida al final de cada temps (el tercer especialment, que es el millor tractat dintre l'estil simfònic); però les seves dimensions, un xic allargades, la perjudiquen quelcom. L'índole dels temes que hi figuren, li donen, per altra part, un cert aire de *zarzuela grande*; més val a dir que la tècnica es ferma, imponent-se l'obra per la saborosa instrumentació que l'engalana y pel desenrotllament dels temes, que denota una vera mà de mestre.

S'executaren, ademés, en aquests concerts, celebrats durant la primera desena de Maig, res simfonies de Beethoven: la Quarta, la Sexta (*Pastoral*) y la Novena. La *Pastoral*, especialment, alcançà una perfecció rares vegades conseguida per les millors orquestres, fent gran honor a la «Sinfònica», els mèrits de la qual no cal pas exaltar de nou. En la Novena també estigué superior l'orquestra, admirablement conduïda pel mestre Arbós, ressonant al final de l'últim temps un dels més xarдорosos aplaudiments de la tanda. Com queda ja senyalat en altre lloc d'aquest número, l'ORFEO CATALÀ s'honorà força cooperant en l'execució d'aqueixa obra immortal junt ab els solistes vocals Srta. Bertran, Sra. Dachs, y senyors Bosch y Navarro, que participaren plegats de l'ovació ab que'l public premià la tasca d'aquell conjunt que per primera vegada havia pogut reunir-se.

Molt notable fou també l'interpretació de la bella simfonia de Cesar Franck, aixís com la d'algunes obertures de Beethoven, Weber y Grétry; aplaudint-se, ademés, ab molt entusiasme, la ja coneguda *suite en si* menor de Bach, el *Concerto grosso* de Händel, y altres pàgines de Liszt, Strauss y Wagner (en gran abundor les d'aquest darrer), que completaven els programes de les esplèndides sessions de la «Sinfònica» en el Palau de la Música Catalana.

En el transcurs d'Abril y Maig han tingut efecte en la mateixa sala la presentació de l'«Orfeo Tarragoní», un concert a tres pianos pels joves artistes Net, Gibert y Ferrer, y un festival Wagner-Strauss, ab el qual se despedí del públic barceloní'l molt eminent mestre de Bayreuth en Franz Beidler.

Heus-aquí'l programa del **concert a tres pianos** celebrat el 24 d'Abril a la tarda.

Concerto en do (primera audició), J. S. Bach, a tres pianos; *Estudis en forma de cànon* (primera audició), Schumann-Debussy; *Prélude à l'Après-midi d'un faune*, Debussy, y *Variacions sobre un tema de Beethoven*, Saint-Saëns, a dos pianos; *Concerto en fa* (primera audició), W. A. Mozart, a tres pianos.

Ab un gust excelent, com ho prova la selecció del programa, y una tècnica notabilíssima alcançada ab la persistència de l'estudi comú, foren desempenyades aquelles obres pels joves concertistes esmentats, Srs. Net, Gibert y Ferrer, escoltant al final d'elles llargs aplaudiments ab els quals el públic demostrava son assentiment.

Deixant apart els *concertos* de Bach y de Mozart (magnífic el *rondó* d'aquest darrer, que va haver de repetir-se), l'obra que'ns deixà més satisfets foren els *Estudis en forma de cànon*, de Schumann-Debussy. D'una forma exquisida y d'un sentiment delicadíssim, que amaga tota l'aridesa de l'estudi, es aquella obra de Schumann, adaptada a dos pianos per en Debussy, preuada joia musical que voldriem sentir més sovint.

De notabilíssim pot calificar-se'l concert celebrat per l'**Orfeo Tarragoní** la tarda del 22 de Maig.

El director de dit «Orfeo», en Josep Gols, ha tingut la sort de veure-s rodejat d'un estol de cantaires plens d'entusiasme y ab ben boniques veus, que, obedients a la batuta del mestre, s'atreveixen ab les obres més difícils del repertori choral. El conjunt de les veus es dels més simpàtics que hem sentit: d'una frescor, d'una facilitat d'emissió tant notables són aquelles, que a l'escoltar-les vos suggereixen la visió com d'un incessant y variat papelloneig.

Com a peces de més resistència, se cantaren *La Mare de Déu y Divendres Sant*, den Nicolau; un *Gratias agimus*, de Bach, y l'*Aucellada*, den Jannequin. La part popular hi estava representada per *Fum, fum, fum*, den Gols; *El Rossinyol*, den Mas y Serracant; *Cançó del borraixxo*, den Cogul; *Sota de l'olm*, den Morera, y *La Pastoreta*, den Candi. Lo restant del programa estava comprès en l'*Himne a la Senyera y Barcarola*, den Gols; *Somni de Primavera*, de Mendelssohn; *Diumenge*, de Dalcroze, y *Oh, quin bon eco!*, de Lassus.

Bon nombre d'aquestes composicions van haver de repetir-se, provant això 'l gust que'l públic trobà en llur execució. Entre les peces repetides se comptaven la delicada *Barcarola*, den Gols, que fou, sens dubte, l'obra millor cantada del programa. Si en quant a afinació y bona dicció res deixaren que desitjar la majoria, algunes d'elles, no obstant, se ressentiren del moviment massa accelerat ab que foren dites; més la correcció es tant fàcil de fer, que no caldria quasi ni esmentar-ho.

Al final de la segona part, y en mig de llargs aplaudiments, fou penjada a la senyera de l'«Orfeó Tarragoní» una llaçada que l'ORFEÓ CATALÀ dedicà a l'entitat germana com a record de la seva excursió artística a Barcelona.

El festival Strauss-Wagner tingué efecte 'l dia 31 de Maig, figurant en el programa les següents composicions: de Strauss, *Així parlà Zarathustra y Simfonia domèstica*; de Wagner, preludis de *Lohengrin, Parsifal y Tristany y Isolde*, y escena final de *La Posta dels Déus*.

El principal atractiu del concert residia en l'audició de la *Simfonia domèstica*, la qual s'havia executat pocs dies abans en el Palau de Belles Arts, però en les condicions gens favorables que tots sabem. Aquí l'impressió de l'obra guanyà bon xic: la seva complicada polifonia pogué apreciar-se ab més claretat; si bé, de totes maneres, no arribà l'èxit de l'obra a eclipsar els que tenien ben guanyats abans les anteriors del mateix autor. Encara que la simfonia aquesta, com totes les composicions de Strauss, es escrita d'un sol tret y executada sense interrupció, fou el fragment del mig en moviment lent (el que expressa, segons el programa de la composició, el descans del nin), el que'l públic escoltà ab més delectació.

Acabada la *Simfonia domèstica*, y més encara a l'acabament del concert, el mestre Beidler fou objecte d'una llarga y carinyosa ovació, ab la qual el públic volgué expressar a l'intelligent director tota la simpatia que li té guanyada ab motiu del seu meritíssim treball al front dels nostres professors d'orquestra durant les darreres temporades d'ivern y primavera. No cal dubtar que la seva preciosa estança a Barcelona haurà sigut de gran profit per a l'avançament del gust musical d'aquesta terra.

L'«Orquestra Tonkünstler de Munic». — La visita d'aquesta corporació meritíssima no fou pas corresposta pel nostre públic com devia y era d'esperar. Els tres concerts que la falange de Munic donà al teatre de Novetats se vegeren escassament concorreguts; y es de dordre, perquè's tracta d'una orquestra admirablement organitzada y ab elements valuosíssims que no's troben sempre en conjunts d'aquella mena.

La nota característica de la «Tonkünstler» es una disciplina tant gran en sos components, que'l conjunt s'ona com un sol instrument de rara potencia. Dóna gust veure ab quina voluntariosa fermesa cada músic desempenya sa respectiva part; però en certs endrets aquest *trop de zèle* aporta excés de sonoritat, esdevenint l'execució d'una pesantor y rigidesa

tals que anula aquella espiritualitat del sò tant agradable sempre de trobar. De totes maneres, algunes execucions de dita orquestra, com són, especialment, la *Simfonia fantàstica*, de Berlioz, y l'hermós *Concerto en re menor*, de Haendel, no's borrraran ja de la memoria de quants han tingut la sort d'oïr-les.

No hem dit, encara, que es en Josep Lassalle qui condueix la notable orquestra de Múnic. Aquest alt càrrec que desempeña actualment en Lassalle, dóna ja prou força a la seva autoritat; y, si bé no totes les seves interpretacions satisfan, sobre tot tractant-se de Beethoven y de Wagner, hem de reconèixer que, com director, està a un grau molt superior de quan per primera vegada dirigí a Barcelona.

Altres dels goigs que'ns proporcionà la «Tonkünstler», y el que més li hem d'agrair, es l'audició de les precioses *Valencianes* den Chavarri, interpretades ab un *amore* y una perfecció com mai l'han gaudida fins aquí'ls nostres compositors simfònics. Quan l'obra aquella den L. Chavarri fou estrenada a Valencia, ara fa un any, vam fer-nos ja ressò de l'èxit alcançat, enumerant les qualitats que la distingeixen. Poc més podriem afegir avui com no fos per ratificar la sensata opinió de la crítica valenciana y per dir el particular gust que hem sentit en l'audició dels poètics quadros levantins del nostre amic, ab la col·laboració del qual s'honren sovint aquestes pàgines.

Una orga nova. — En l'iglesia de Nostra Senyora del Rosari de Pompeia, residència dels Pares Caputxins, a la via Diagonal, tingué efecte, el dia 7 de Maig, l'inauguració de la gran orga que per a aquell nou temple ha construït l'organer d'aquesta ciutat D. Pau Xuclà.

Després de la benedicció de l'instrument, el mestre titular de la propia iglesia y company nostre de redacció, D. Vicents M. de Gibert, féu la presentació de l'orga interpretant d'una manera notable algunes triades composicions d'Antonio de Cabezón, J. S. Bach y Cèsar Franck, en quins tres mestres se resumeixen tres èpoques diferents de la música (segles XVI, XVIII y XIX), si bé llurs estils se diferencien no més en la forma de desenrotllament, ja que'l fons que inspira llurs obres, en els tres mestres susdits, es igualment noble, pur y sà.

En la disposició del programa, en Gibert sapigué fer créixer l'interès de les composicions que anava interpretant y que deixaren a l'auditori una impressió fonda y de durada.

Com obres de més consistència, podem citar el *Tiento* de quart to de Cabezón, la *Tocata y fuga en re menor* de Bach, y el *Choral en la menor* de Franck. Ab elles el mestre Gibert posà a prova les bones qualitats de l'orga, la qual presenta una varietat gran de registres dels més variats matisos, desde'l més dolç flautat fins a la brillant trómpeteria, sonant tots bellament sota l'esbelta nau del temple.

Diguem, per resumir, que'l nou instrument honra en gran manera la marca del constructor.

Una obra pòstuma del mestre García. — Dediquem dos mots a l'audició de la *Missa de Requiem* de l'inoblidable mestre Josep García Robles, que s'executà per primera vegada en els funerals que en sufragi de l'ànima del plorat mestre se celebraren, a l'iglesia de Nostra Senyora del Rosari de Pompeia, el dia 25 de Maig.

Aquesta obra, escrita per a veus mixtes, orquestra y orga, sense allunyar-se de les disposicions de la Sagrada Congregació de Rites, ofereix qualitats força meritories que la fan ben digna d'estima.

L'esperit religiós no's pot dir que hi manqui, encara que'ls elements de que's val l'autor donin a l'obra una aparatositat poc avinenta ab el reculliment que l'acte imposa. Més aquest dramatisme, sempre de bona llei en el noble estil del mestre García, el trobem en tots els *Requiem*s escrits per a veus y orquestra, y, acceptat el procediment de factura, s'ha de perdonar l'efectisme que n'esdevé, dispensat, además, pel sentit del text litúrgic. El mestre García sembla haver-se complagut en cercar l'expressió brillant que li permetien aquells elements, però dona sempre a les veus l'importancia major, corresponent a l'orquestra y a l'orga'l paper secundari d'acompanyar o, tot lo més, de reforçar o bé omplir l'armonia de les veus; de manera que, ab molt encert, queda abolit tot desenrotllament purament simfònic y fins tota mena de preludis y postludis. Tampoc s'hi troben repeticions abusives de la lletra, desencadenant-se tots els números naturalment y restant en la justa mida de proporció.

Aquestes qualitats, deixant apart l'inspiració y originalitat dels temes,—que d'una manera particular se fan remarcar en l'*Introit* y *Kiries*, y també en altres fragments de la missa,—aixís com l'hermosa arquitectura del conjunt, són prou valuoses per catalogar dita producció entre les més notables de son autor.

L'execució del *Requiem*, baix l'experta batuta del mestre Mas y Serracant, fou de les més esmerades que solen sentir-se en nostres iglesies, demostrant que no s'hi doleren asatjos; y ajudà moltíssim a la bella impressió que l'obra causà al fidel auditori.

Diguem, abans d'acabar, que'l mestre Mas y Serracant ha col·laborat també a la composició d'aquesta *Missa*, algunes parts de la qual el mestre García tenia solament esboçades. La piadosa y delicada tasca que ha realitzat en Mas, es, doncs, molt d'agrair y estimar.

Concert benèfic. — A benefici del jove violinista D. Joaquim Manresa, els seus companys Srtes. Rosa Barella y Maria Miquel y Badia, y Rosendo Masriera y Jaume Quintana, ab l'intent de lliurar-lo del servei de quintes, organitzaren un concert, que's donà, el dia 1 de Maig, en la sala del Poliorama.

El variat programa'ns va permetre poder apreciar les aptituds de tots els executants, que, per cert, donaren força relleu artístic an aquesta sessió de meritoria finalitat.

Malgrat el poc espai de que disposem, una paraula tindrem per a tots, car ben bé s'ho mereixen.

A les Srtes. Miquel y Badia y Barella estava confiada l'execució de la *Sonata* de Beethoven per a violoncel y piano, dita ab gran distinció y bon gust per les dues joves artistes, les quals tingueren al seu càrrec, además, l'interpretació de la delicada *Rêverie*, del mestre Lamote de Grignon, a la qual sapigueren donar el seu just caràcter poètic.

Les qualitats que posseeix la distingida pianista Srta. Rosa Barella són ben notables, unint-se an el seu seriós estil una dúctil y ferma pulsació, que fa ben estimables les seves interpretacions. L'estil de la Srta. Miquel y Badia, deixebia del conegut professor de violoncel D. Josep Soler, acredita un cop més la seva notable escola y ensenyança. Una y altra reculliren aplaudiments unànims, que'ls eren ben merescuts.

Força's feren aplaudir també'l violinista R. Masriera y el seu acompanyant Sr. Manresa en l'*Aria* de Bach, dita ab gran expressió, y en *Sarabande*, del propi autor, y *Duo* y *Sonata* de Haydn, la qual part de piano desempenyà ben meritoriament el Sr. Quintana.

Ab una *Sonata* de Hændel, executada per la Srta. Miquel y pels Srs. Manresa, Masriera, y Quintana, termenà aquest selecte concert, que reuní a un nombrós concurs, desitjós de secundar la bona y noble obra de tant simpàtics y notables artistes.

Ateneu Barcelonès. — La sessió de piano que donà en aquesta entitat, el 23 de Maig, na Emilia Miret, fou, en veritat, força interessant. Heus-aquí'l programa:

Fantasia cromàtica y fuga, J. S. Bach; *Sonata*, op. 57 (appassionata), Beethoven; *Etude n.º 12*, op. 25, *Ballade en sol mineur*, op. 23, *Polonaise en la bemol*, op. 53, Chopin; *Iberia: Evocation, El Puerto*, Albéniz; *Ballets d'Alceste*, Gluck-Saint-Saëns.

La Srta. Miret es, sens cap dubte, una de les millors deixebles del mestre Pellicer. El seu mecanisme es de bona llei, y el seu estil, sempre seriós, res deixa que desitjar. La Srta. Miret posseeix, además, un ver temperament d'artista. Es una pianista, en una paraula, de la qual poden esperar-se, creiem, ben belles coses.

«Orfeo Barcelonès». — Dos concerts íntims, celebrats baix la direcció del mestre Goberna, han tingut efecte'ls dies 18 y 26 d'Abril, cooperant-hi, a més de les tres seccions de l'«Orfeo», les Srtes. Matilde Santamaría y Mercè Samsó, pianistes, y la professora de cant senyoreta Adelina Serra.

En els programes hi han figurat obres pianístiques de Beethoven, J. S. Bach, Hændel, Chopin, Mendelssohn, Haydn y Mozart; hermosos «lieder» de Schumann (*Amors d'un poeta* y *Amors d'una dòna*), Beethoven y Schubert, y les composicions corals següents: *O' Filii*, coral a vuit veus, Leisring; *Choral*, a tres veus, J. S. Bach; y *Nocturn al bosc*, Schubert.

Les peces cantades per la Srta. Serra foren acompanyades al piano pel jove Francisco Figueras, y la part de piano de *Nocturn al bosc* estigué a càrrec del segon director de l'«Orfeo», Sr. Gibert.

Per a tots els executants hi hagué abundor d'aplaudiments.

«Círcol Musical Bohemi». — En son concert n.º 4, aquesta simpàtica corporació, que dirigeix ab son reconegut talent el mestre Cumellas Ribó, feu sentir la *Simfonia en mi bemol* de Mozart, els deliciosos temps de la qual alcançaren una interpretació molt ajustada, que valgué al director y als executants els elogis de la concurrencia.

En el mateix concert hi prengueren part el concertista de violí Francisco Ferreras y els solistes de fagot y piano Srs. Brusi y Lozano, molt aplaudits en les composicions respectives que executaren.

«Catalunya Nova». — Dedicat als socis protectors de la mateixa y socis dels «Centres Nacionalistes», aquella popular entitat coral celebrà un notable concert el 26 de Maig, interpretant, baix la direcció del mestre Cassià Casademont, el següent programa:

La Bandera (Morera), *Catalonia al mar* (Morera), *Mai més* (Casademont), *Els Pesca-*

dors (Clavé), *Primavera* (Casademont), *Els Xiquets de Valls* (Clavé), una selecció de cançons populars armonitzades pel mestre Morera, *Himne al Poeta* (Morera), *Dalt del cel* (Casademont), *Cançó de taverna* (Mendelssohn), *L'Empordà* (Morera), *La Nit de Sant Joan* (Casademont), y *La Marsellesa* (Clavé).

El nombrós públic que hi assistí aplaudí ab viu entusiasme l'execució de les esmentades composicions, y d'una manera especial *Dalt del cel*, del mestre Casademont, que's cantà per primera vegada aquella nit.

Capella de Musica de Sant Felip Neri. — L'Excma. Diputació volgué honrar a Sant Jordi, Patró de Catalunya, el dia en que l'Església celebra sa festivitat; y, per a donar més importància a l'acte, demanà per a que assistís aquesta Capella, ab el mestre Millet, al Palau, per a cantar durant l'Ofici la missa *O quam gloriosum*, de Victoria.

El dia 24 d'Abril, els RR. Pares Felipons, volgueren dedicar una festa religiosa en honor de Sant Josep Oriol, celebrant Missa de Comunió, ont la Capella cantà diferents composicions, y a les deu Ofici solemne, interpretant la Capella la missa *Assumpta es Maria*.

El dia primer de Maig, festivitat de la Verge de Montserrat, assistí la Capella, com ja fa alguns anys, a la Missa de Comunió que ab major esplendor celebra la «Lliga Espiritual», en honor de la Patrona de Catalunya, a l'església dels Sants Just y Pastor. Baix la direcció del mestre Millet cantà *Ave Maria*, de Victoria; *A la Verge de Montserrat*, de Pujol; *O purissimi Jesu*, de Carissimi; *Alabat siau, Jesús*, de Schutz; *Jesús als nois*, de Nicolau; *Adoro te devote*, de Tappert; *Ave verum*, de Prés; *Salve Regina* y *Virolai*, de Rodoreda.

A les grandioses festes que celebrà tot Barcelona en honor de Sant Josep Oriol, també hi prengué part important aquesta Capella, interpretant la gran missa *Papa Marcel*, de Palestrina. Componien el cor més de noranta veus entre homes y nois, dirigits pel mestre Lluís Millet, y tingué lloc l'Ofici, a la Catedral, el dia 5, diada de l'Ascensió. Durant l'Ofertori's cantà l'*Ave verum* de Saint-Saëns.

Volguent honrar la memoria del malaguanyat soci'l Dr. Norbert Font y Sagué, pbre, la «Lliga Espiritual de Nostra Senyora de Montserrat» féu celebrar uns funerals, el dia 10, a l'església parroquial de Nostra Senyora de Bethlem, ont la Capella cantà'l *Requiem*, a quatre veus, de Victoria, y, durant la celebració d'una missa resada, el mestre Comella executà algunas composicions a l'orga.

El dia 22, una secció d'aquesta Capella, junt ab el subdirector Sr. Comella, se traslladà a la bonica població de Sant Vicenç de Cervelló per prendre part a la funció religiosa ab motiu de professar una monja, celebrant-se la cerimònia a l'església parroquial, y essent padrina la bondadosa Sra. Teresa Mensa, viuda de Riu. S'hi cantà la missa *O quam gloriosum*, de Victoria; *Ave verum*, de Mozart, y el *Te Deum* de Comella.

Havent mort el Sr. Josep Cadellans y Xandri (a. C. s.), la família volgueren que aquesta Capella cantés els funerals, que tingueren lloc, a la parroquia de Santa Madrona, el dia 23 de Maig, executant el *Requiem* de Victoria.

Els PP. de la Congregació de l'Oratori Parvo, de Sant Felip Neri, dedicaren ab molt llument la festa, com els demás anys, a llur gloriós Patriarca, prenent-hi part la Capella baix la direcció del mestre Millet. A les set del matí del dia 26 tingué lloc la Missa de Comunió,

cantant-se varies Cançons espirituals de diferents autors. A les deu, missa *Papa Marcel*, de Palestrina, y, a l'Ofertori, *Avè verum*, de Saint-Saëns. A les sis de la tarda, *Trisagi*, de Comella; *Pregaria a la Verge*, de Millet; *Jesu medela vulnerum*, de Pérez; *Salve Regina*, d'Aichinger; *Tantum ergo*, de Samuel; y l'*Himne a Sant Felip*, de Millet. El dia 29, festa del Corpus, la Capella cantà la Missa *Pontificalis*, de Perosi; a l'Ofertori, *O misterium inefabile*, de Clerambault; y, durant la professó, *O sacrum convivium*, de Viadana; *Adoramus te Christe*, de Corsi, y *Tantum ergo*, de Victoria.

Ab motiu de rebre per primera vegada'l Pa dels Angels la nena Montserrat Caralt y Puig, la secció de nois, junt ab els mestres Comella y Pujol y el tenor Sr. Corts, varen anar a l'hermós Palau del carrer de les Escoles Pies (Bonanova), ont viu la senyora viuda de Caralt, cantant diferents *Cançons* y *Motets* religiosos propis per a la Missa de Comunió, que fou resada pel molt il·lustre senyor Canonge Puig.

BLANES

El dia 21 de Maig, a la nit, celebrà la benemèrita societat «Orfeó de Blanes» una vetllada en obsequi als socis, en la que prengué part el notable concertista de violí senyor Marian Perelló, de qui ha fet grans elogis la premsa de Barcelona ab motiu dels diferents concerts que hi té donats.

Acompanyat al piano pel professor Sr. Ricard Vives, executà *Adagio y Allegro*, de Händel; *Andante cantabile*, de Nardini; *Concert en re menor*, de Tartini; *Concert-stuck*, de Saint-Saëns; *Elegia*, y *Dança* n.º 10, de Granados; composicions que, executades totes ab exquisit gust artístic y notable mestria, foren escoltades ab la deguda atenció pel nombrós auditori que omplia'l saló, y premiades ab entusiastes aplaudiments. Pot assegurar-se que l'artista Sr. Perelló ha deixat aquí una grata impressió y vehements desitjos de que repeteixi la visita. A l'èxit obtingut, no hi ha dubte que hi contribuí l'acompanyant al piano, Sr. Vives, qui evidencià també sa destresa artística en l'execució de les composicions descrites.

La Secció de nois, dirigida pel mestre auxiliar Sr. Joan Albertí, cantà *El Dijous a l'escola y Rataplim!... rataplam!...*, de Narcisa Freixas, y *La Família*, de Lambert, que interpretaren força bé; havent-s'hi notat bastanta millora després de la darrera vegada que's deixaren sentir. Els forts aplaudiments obligaren a repetir el *Rataplim!... rataplam!...*, y demostraren la bona acollida d'aquesta Secció, que, si cada dia progressa a la classe de solfeig, també ho demostra en sos xamosos cants.

La Secció d'homes cantà *Himne de la Senyera*, den Brunet; *Goigs y Planys*, den Clavé; *L'Empordà* (sardana), den Morera, y *Himne de l'arbre fruiter*, també den Morera. Baix la batuta del director, l'Emili Mestre, sortiren aquestes composicions ab la pulcritut y bellesa precises, podent-se qualificar de notable la llur interpretació. Totes foren calorosament aplaudides, obtenint les dues darreres una veritable ovació, que obligà a repetir-les.

En conjunt, una festa ben hermosa, bella pariona d'altres que porta celebrades aquesta societat, única aquí que'ns proporciona, de temps en temps, el goig de poder fruir veritables belleses artístiques. — J. F. F.

SANT SADURNÍ DE NOIA

El concert extraordinari de l'«Associació musical» tingué lloc el dia 25 del prop-passat Abril, y resultà una veritable solemnitat musical. L'orquestra, composta de cinquanta-cinc professors, entre ells els que formen la d'aquesta vila tant aventatjosament coneguda per arreu de Catalunya ab el nom d'«Els Escolans», tragué un partit admirable de totes les obres que executà, a lo que contribuï, sens dubte, la sobria y experta direcció del mestre Goberna. Començà 'l concert ab l'obertura *Der Freischütz*, de Weber, interpretada d'una manera superior, però sobressortint per sa grandiositat l'*allegro* final.

L'hermós poema musical *Peer Gint*, suite I (opus. 46), de Grieg, constituï, ab el concert en *do*, de Beethoven, de la tercera part, el clou del programa. El públic s'hi entusiasma, y aplaudi frenèticament. Cal dir que es l'obra del gran compositor norueg més adaptable al nostre gust. La part titulada *La Mort d'Ase* fou portada, a nostre sentir, ab massa pausa; y, en cambi, la *marxa* que forma l'última part perdé quelcom de son caràcter perquè era duta en un temps un xic accelerat.

La segona part estava integrada per composicions del Sr. Ferrer-Vidal. Ell patrocinava la festa, ell hi aportà son entusiasme sens límits, son treball incansable y sos cabals; sense lo qual no hauria tingut l'esplendor y magnificència que reuní: just era, doncs, dedicar-li una bona part del programa, única manera de recompensar-li, no pas ab l'amplitut que's mereix, els sacrificis que s'imposà espontaniament.

Constituïen aquesta segona part el quartet *Fijila*, obreta sense pretensions, afiligranada, d'acords delicats, si bé adoleix de cert deslligament que la perjudica. Seguiren després varies cançonetes de tema popular, molt escaïentes y agradívols, interpretades ab força gust y afinació pel bariton Sr. Bataller y la mezzoprano Srta. Adelina Serra. La composició en que 'l Sr. Ferrer-Vidal demostra posseir dots y talent de gran compositor es la simfonia *Barcelona*, per a gran orquestra. Fins avui, en totes les obres del Sr. Ferrer-Vidal, com en la mateixa *Fijila*, he notat un defecte, que crec es un dever exposar-lo ab tota sinceritat: s'hi nota certa falta d'il·lació y continuïtat en els diferents períodes, y cambis de to quelcom sobtats. Doncs bé: en la simfonia *Barcelona* ha quedat aquest defecte corregit. La música té un aire hermós d'angusta solemnitat, y els motius se succeïxen ab natural y espontania gradació, començant l'obra ab una dolça suavitat que va creixent en intensitat; y a l'acabament hi ha períodes de força y valentia extraordinaries. Té passatges deliciosos,* ab acords molt encertats; però 'l final ens sembla una mica efectista. Valgué una ovació al Sr. Ferrer-Vidal, que's vegé obligat a pujar al palc escènic a rebre 'ls aplaudiments que 'l públic en pes li tributava.

Y començà la tercera part ab el *Concert en do*, de Beethoven, per a piano ab acompanyament d'orquestra. El Sr. Peracaula, en el piano, féu prodigis d'execució, demostrant un domini complet del mateix en la naturalitat ab que interpretava 'ls passatges més difícils y ab que acometia les entrades al parar l'orquestra.

Seguidament la Srta. Raventós cantà ab molta delicadesa 'l vals de *Romeo y Julieta*, de Gounod, lluint-hi ses poderoses facultats; y finalitzà la tercera part y el concert ab les

Scènes pittoresques, de Massenet, que, com totes les demés obres, obtingué una execució acurada y perfeta.

La concurrencia, nombrosíssima y distingida, sortí altament complaguda del festival. Nostres elogis més entusiastes a l'«Associació Musical», al Sr. Ferrer-Vidal, als violinistes Srs. Antoni Torelló y Agustí Bosch, com a col·laboradors artístics y organitzadors del concert, y, en general, a tots els que ab llur esforç y treball han contribuït a l'èxit d'aquest primer concert extraordinari; exit superior a lo que s'esperava, puix hi concorregueren aficionats de Barcelona, Vilafranca, Martorell y demés poblacions veïnes.

La riquesa, bon gust y esplendor ab que estava decorada la sala d'espectacles de l'«Ateneu» sadurnenc, contribuïren a donar més atractiu a la festa. Es d'esperar que'ls elements de l'«Associació Musical», que tant se desviuen per propagar el gust y l'afició a la bona música, trobaran, en l'èxit assolit en aquest primer concert extraordinari, nous motius per continuar sense desmaiar en la tasca cultural que ab tanta generositat s'han emprès. — A. F. T.

VILANOVA Y GELTRÚ

Les obres del nou casal ont té d'instalar-se l'«Orfeo Vilanoví», situat al carrer del nom d'aqueixa societat artística, estan ja molt avançats, creient-se probable l'inauguració de l'edifici per la festa major, que s'escau per Nostra Senyora de les Neus. Aquest acte promet resultar un veritable aconeteixement, car són molts els preparatius que's fan per celebrar dignament aquesta festa, de tanta transcendència per a la vida artística de l'«Orfeo Vilanoví» y de la nostra aimada ciutat.

La massa coral, sots la direcció del distingit mestre director de l'«Orfeo» D. Amadeu Cristià, ja fa dies que està treballant seriosament en l'estudi de varies importants composicions que figuraran en el notable programa del concert d'inauguració, entre altres de Beethoven, Schumann, Wagner, Grieg, Ferrer-Vidal y Chapí.

Aixís mateix ve treballant-se ab gran cura en la preparació escènica y musical del bell quadre simfònic *Les Roses*, que s'estrenarà també ab motiu de les festes d'inauguració.

Probablement se donarà també al públic la bonica obra *Destí d'espines*, deguda a la ploma del Sr. Ferrer y Ferret, ab il·lustracions musicals del distingit compositor Ferrer-Vidal. L'estrena, si per cas, tindrà lloc en el teatre del nou local social.

Per al present curs de 1910 han sigut nombroses les inscripcions d'alumnes a les classes de solfeig, teoria musical y instrumentació que sosté l'«Orfeo», lo qual fem constar ab gran goig, car prova lo molt viva que es a Vilanova l'afició a la música, degut principalment a la tasca cultural que realitza la nostra benemèrita institució artística.

L'«Escola Orfeònica» de l'«Unió Vilanovesa» obsequià als seus socis protectors, el dia 22 de Maig, ab un selecte concert, quasi tot dedicat a fer-los conèixer hermosos *lieder* de Schubert, Schumann, Rubinstein, Alió y Ferrer-Vidal. Figuraven també en el programa quatre números d'orquestra dirigits per l'intelligent mestre y compositor, director de l'«Escola», en Francisco Montserrat Ayarbe. *Gavotte*, Hauser; *Lohengrin*, Wagner; *Intermezzo*, Manotte, y

L'Arlesienne, de Bizet, obtingueren un notable èxit, degut en bona part a la bona interpretació que 'ls donà 'l director, qui sapigué fer-ne ressortir totes les bel·leses.

Forces aplaudiments reculliren també, en premi a la llur ben complida tasca d'intèrprets vocals, les Srtes. Llorens y Oliveras, y els Srs. Gumà, Camarós, Ferrer, Segura y Arnáez, pertanyents tots a l'«Escola Orfeònica».

Bona acullida 's féu a totes les cançons (l'idea de llegir abans la lletra de les quals, trobem molt encertada); més allà ont els aplaudiments de la gran concorrencia 's feren més fermes y entusiàstics fou en les composicions dels mestres Alió y Pedrell, sobretot en la del darrer, que era l'hermosa *Cançó de l'Estrella*, d'*Els Pirineus*, esplèndidament dita per la senyoreta Oliveras.

Segueixen activant-se ab gran entusiasme 'ls preparatius del concert ab que debutarà l'«Escola Orfeònica». El debut probablement serà pel pròxim Juliol, presentant-se en un dels teatres més grans d'aquesta ciutat. El programa, per lo que'n sabem, serà verament important, figurant-hi alguns importants números d'orquestra, un dels quals serà un extèns fragment d'*Els Pirineus*, del nostre eminent mestre Pedrell, en el qual fragment prendrà part la massa orfeònica per a l'execució dels chors.

De la part encarregada a l'«Escola Orfeònica» podem avançar que hi figuraran composicions de Clavé, Mendelssohn, Waelrant, Villegas, Grieg, Morera y Freixas; estrenant-se, además, la bella composició *Primavera-Istiu*, del mestre F. Montserrat, y la *Fuga-Choral de La Damnació del Faust*, de Berlioz, de la qual obra també s'executaran varis fragments orquestrals.

Després d'aquest programa esplèndid de tasca artística, per la que sentim veritable entusiasme, sia-ns permesa una pregunta: per què aquesta obra de cultura artística no pot fer-se paralelament ab l'obra patriòtica, fent els programes y cartells (¡y tot lo que convinga!) en la nostra llengua? No dubtin, els que poden fer-ho, que forem molts els que 'ls ho agrairiem.

NECROLOGIA

Aquests darrers mesos ha estat un xic crudel la Parca ab els músics.

Lamentem, en primer lloc, la pèrdua dels nostres, que són en Sadurní, l'Insenser, en Masó y en Goula (fill).

En CELESTÍ SADURNÍ, nascut a Barcelona l'any 1863, feia més de vint anys que's trobava al cap de la Banda municipal, comptant-hi 'l temps que la regí en Rodoreda, durant el qual desempenyava ja 'l càrrec de subdirector.

Baix la seva entesa direcció havia efectuat la banda nombroses excursions a Madrid, a Valencia, a Saragoça y també al Mig-dia de França, conquerint, mestre y professors, a tot arreu, èxits sorollosos y ovacions indescriptibles.

La carrera artística den Sadurní fou de les més actives; puix, además dels càrrecs

de director que desempenyà en diferents teatres, en la referida banda y en la societat coral «Euterpe», era en Sadurní un compositor fecon, que s'havia exercitat en tots els gèneres: el religiós, el simfònic, el vocal y el dramàtic.

Algunes de les seves composicions, especialment les escrites per a banda, alcançaren bona popularitat. Citem entre aquestes la fantasia sobre cants populars andalusos *Sarta de perlas* y la jota *Aragón*. Els seus chors per a veus d'home *Cançó del batre*, *Les deu* y l'himne a Clavé *Progrés, virtud y amor*, se feien aplaudir sovint en els concerts populars d'«Euterpe», havent cantat també la secció de senyoretes de l'ORFEÓ CATALÀ una altra composició seva, ben xamosa: *El Reiet*.

Gran nombre de les seves obres foren premiades en públics certamens, y ara mateix, en la Festa de la Música Catalana d'enguany, han obtingut el premi ofert per l'«Associació Musical de Barcelona» tres melodies per a cant y orquestra que han resultat ser originals d'ell.

Citem, per fi, en el gènere dramàtic, les notables produccions *Pierrot lladre* y *Els Gendarmes*, estrenades fa poc, en el Teatre Principal, ab un èxit ben falaguer.

El nom de l'ANTONI INSENER no es pas extrany als nostres lectors, per figurar fa temps en la llista de nostres principals col·laboradors. El bonic treball de l'Insenser sobre balls, dances y comparses populars del Penadès, demostra'l profund estudi que havia dedicat son autor al *folk-lore* català, y baix aquest aspecte, especialment, era reputat, malgrat la seva modestia, entre la plana major dels nostres músics.

Per altra part, l'Insenser havia dirigit ab força talent el chor «La Violeta» de Vilafranca, que ab una colla d'aficionats al cant fundaren a l'any 1881. Més tard, en 1896, convertí «La Violeta» en academia artística, donant-s'hi classes de solfeig y piano, apart de formar-hi seccions de nois y senyoretes, les quals, junt ab l'antiga d'homes, amenitzaren els brillants concerts que's donaren en aquelles vetlles.

A l'iniciativa de l'Insenser, home de geni prompte, que, tot just concebuda una idea, la traduïa ja, sens tardar, a la realitat, va deure-s la visita que l'ORFEÓ CATALÀ realitzà en aquella vila pel mes de Juliol de 1900. Admirador entusiasta de la nostra entitat, estudià la seva organització per a lograr que'l seu repertori prengués naturalesa en «La Violeta», y, ab la seva fe constant y el seu treball persistent, arribà a fer cantar pels seus deixebles obres de tant vol com *La Mort de l'escolà*, den Nicolau.

D'un quant temps an aquesta part, malaltia crudel minava palautinament les forces del distingit músic, fins que, en els moments en que menys s'hi pensava, arribà la nova del desenllaç fatal, a mitjans d'Abril passat.

En JOSEP MASÓ Y GOULA era igualment un bon conreuador del nostre cançoner popular. Ell fou un dels primers choristes de nostre ORFEÓ, y no hi ha dubte que en l'estudi del repertori d'ell se despertaren les seves aficions envers la tonada popular.

Fruit de son treball de recerca entre lo molt que hi ha encara per a espigolar en nostre terror, foren les notables conferències que donà en el «Centre Excursionista de Catalunya» y que li valgueren l'estima de tots els enamorats del *folk-lore* català.

En Masó ha mort molt jove, deixant greu recança en les seves amistats, car son amor a l'estudi prometia obres de positiu valer.

Deixa escrites un regular nombre de melodies y alguns reculls de cançons populars (un d'ells, creiem, premiat també en la Festa de la Música Catalana d'enguany).

Per fi, en la subdirecció de la «Schola Orpheònica» prestà serveis ben estimables.

La notícia que donàrem l'any passat de la mort den JOAN GOULA y FITÉ, ocorreguda a la República Argentina, fou rectificada poc temps després per la mateixa premsa d'ont la recullírem; però, desgraciadament, per conducte cert ens ha sigut trasmesa ara fa poc la nova de la mort del mateix, ocorreguda a la mateixa ciutat de Buenos Aires, ont se trobava secundant els treballs del seu pare, el mestre Goula, en l'organització de l'important campanya d'òpera espanyola que ha d'efectuar-se allà dintre poc.

*

Una cantatriu de gran renom, la CAROLINA CASANOVAS DE CEPEDA, y un compositor dels més populars, en JOAQUIM VALVERDE, han mort a Madrid.

Trenta anys enrera, la Cepeda era la nina mimada dels públics del *Real* y del Liceu. La recordem, especialment, en el *Roberto* y en els *Huguenots*, que havia cantat innombrables vegades ab els grans tenors d'aquella època (els Stagno, Massini y els Gayarre), y era, en efecte, son art, dels més superiors. Apartada de l'escena fa una pila d'anys, venia desmenyant ab gran zel la càtedra de cant en el Conservatori de Madrid.

En Valverde era autor d'un sens fi de sarsueles de *gènere chico* escrites en col·laboració ab en Chueca, y de les quals s'han fet famoses *La Granvía* y *Cádiz*.

Havia nascut a Badajoz en 1846.

*

En la llista dels desapareguts hi hem d'afegir encara algunes notabilitats de l'extranger: el compositor Reinecke, el mestre Colonne, el musicògraf Weckerlin y la celebrada artista lírica Mme. Viardot.

EN CARL REINECKE era una de les personalitats de més relleu de l'Alemanya musical abans de la darrera evolució. Fou tot un clàssic, per lo qual se sent molt més en la seva obra l'influència de Mendelssohn y de Schumann que la de Brahms y la de Wagner. Nasqué en Altona l'any 1824, rebent del seu pare l'educació musical. De jove corregué un xic de món com pianista y obtingué grans èxits. En 1846 fou nomenat pianista de la cort del rei de Dinamarca, y més tard desempeñà varies càtedres en diferents conservatoris. Professor en el de Leipzig en 1860, prengué la direcció dels concerts de la celebrada Gewandhaus, de dita ciutat, que vingué desmenyant fins a 1895.

Com compositor deixa en Reinecke una producció important, encara que un xic desprovista de significació desde'l punt de vista modern. Comprèn varies òperes (entre elles *El Rei Manfred* que es la que li donà més nom), un oratori, dues misses, varies

cantates, tres simfonies, música *da camera*, melodies, chors, obertures, y altres obres per a orquestra y de conjunt, de caràcters diferents.

El celebrat director d'orquestra francès EDUARD COLONNE morí a París el dia 27 de Març.

Son nom veritable era Juli Juda, y havia nascut en 1838 a Burdeus, de pares italians. Tenia vint anys quan, tot just acabats els seus estudis musicals en el Conservatori de París, entrà de primer violí a l'orquestra de l'Opera.

Seguint l'exemple den Padeloup, iniciador dels grans concerts populars a París, en Colonne fundà en 1873 la societat de concerts nomenada «Concert National», que a l'any següent se convertí en «Association Artistique».

L'èxit d'aquests concerts va fer cèlebre'l nom den Colonne en tot el món musical.

Després de Berlioz, les obres del qual eren son fort, els autors contemporanis francesos deuen molt a la perseverancia de Colonne. Ell va ser el primer que donà a conèixer en sos concerts les obres de Saint-Saëns, V. de Indy, César Franck, Charpentier, Debussy, Lalo, Massenet, Dubois, etc.

Freqüentment sortia de França per a dirigir altres orquestres arreu, y dues vegades s'arribà fins a Barcelona per a dirigir, la primera d'elles, una tanda de concerts al Liceu, ont hi estrenà la *Simfonia fantàstica* de Berlioz, y més tard per a dirigir en el mateix teatre les primeres representacions de *Tristany y Isolda*, de Wagner.

En Colonne tenia un gran domini sobre l'orquestra, de la que'n feia, com vulgarment se diu, lo que volia; més, en quant a estil y bon gust, no sempre estava al mateix nivell.

El reputat musicòleg alsacià JOAN B. WECKERLIN ha mort quan li faltava poc per a complir els noranta anys. Havia desempenyat el càrrec de bibliotecari del Conservatori de París durant un llarguíssim espai de temps. Era també un compositor fecon d'operetes, melodies, chors y peces característiques de piano; però, en el ram del *folk-lore* musical, fou ont se distingí més. Les seves *Chansons populaires du pays de France* (2 volums) són molt estimades per l'acopi de notícies que contenen y el gran nombre de tonades que s'hi enclouen. Deixa, ademés, tres volums d'apuntacions y anècdotes molt curioses sobre coses de música, que anomenà *Musiciana*.

A darrers de Maig morí a París la celebrada cantatriu Mme. Viardot.

MIQUELA PAULINA GARCÍA DE VIARDOT, pertanyia a la gloriosa dinastia artística dels García, que tingué per fundador al famós tenor sevillà Manel Vicenç, pare de la no menys famosa María Malibran y de Manel García, el professor de cant inventor del laringoscopi, mort no fa gaire a Londres.

Paulina García era també filla den Manel Vicenç y nasqué a París en 1821.

Posseïa una veu admirable de contralt que abarcava l'extensió de dues octaves y mitja.

Fou la creadora del paper de Fides en el *Profeta*, de Meyerbeer, ont brillà per igual com cantanta y com actriu.

Casada, a París, ab el director del Teatre Italià, en Lluís Viardot, deixà en aquell escenari la tradició de les seves admirables interpretacions clàssiques de Gluck y de Mozart.

Mme. Viardot fou, encara, una pianista molt notable y una compositora distingida, a la que's deuen un gran nombre de melodies vocals y algunes operetes plenes de gracia fina y distinció.

NOVES

Ara que'l món musical està commemorant el centenari den Robert Schumann, nascut el 8 de Juny del 1810, es potser oportú fallejar lo que sobre d'ell escrigueren alguns crítics del segle passat. Es molt curiós, per exemple, lo que escriu en Felix Clément en els seus *Musiciens célèbres*. Comença aixís la seva crítica:

«Un mico ensenyava la llanterna màgica; però

*Il n'avait oublié qu'un point :
c'était d'allumer sa lanterne.*

L'enginyós apòleg den Florian s'aplica meravellosament als apòstols de la música del pervindre y a Schumann en particular, un dels adeptes més convençuts d'aquesta secta...

Lo verament divertit d'aquestes crítiques (com fa remarcar-ho, ab força *humour*, el conegut musicòleg H. de Curzon) es l'ignocència ab la qual el crític prefereix creure que es el músic el qui ha oblidat d'encendre la llanterna, essent precisament el crític l'autor d'aital lleugereta...

En Clément parla encara de les variacions per a piano publicades «sots el pseudonim (sic) d'Abegg»; diu també que en la *Nova Gazeta Musical*, que publicava en Schumann, «se despreciaven les obres considerades per tothom com verament perfetes, per a lloar sobre tot les parts obscures de les obres de Beethoven y de Schubert: era un *parti-pris*»; s'hi diu, en fi, que's *Lieder* «són ben inferiors a les admirables composicions de Weber, Mendelssohn y Spohr».

Llàstima de llanterna!... Y que n'hi han de confreres den Clément als quals podrien oferir-los un bon artefacte dels esmentats, previament encès!...

*

Weingartner y la música moderna. — Fèlix Weingartner, l'eminent director de l'Opera de Viena, ha manifestat recentment a un gran diari d'aquella ciutat la següent apreciació sobre la música moderna.

Després de l'època de Wagner la música moderna pot esser qualificada ab els següents epítets: interessant, refinada, espiritual... Y tot això fins a un grau superlatiu.

De totes maneres, en certs endrets no's deixen de notar alguns germens de descomposició. L'únic medi de salvació resideix, segons Mr. Weingartner, en el retorn a Mozart, el representant de la simplicitat, el músic de geni que ha resolt l'enigma de l'eterna joventut. Es aquesta eterna joventut que manca precisament a la música moderna, música que'ns plau, més no'ns satisfà; que'ns encanta, més no'ns commou. Y la falta, en certa mida, prové del mateix Ricard Wagner, que ha volgut fer de

la música la serventa de sa germana la poesia. Y, de resultes de lo que l'han violentada, la música ha devingut *històrica*, com una malhaurada dòna ignocenta que per llarg temps l'han tinguda arreconada.

Y Mr. Weingartner termena repetint que l'únic medi de salvació està en emprendre de nou el camí que conduceix als més alts cims, a la via que reporta vers Mozart!

*

Copiem la següent nova d'un diari local:

«*Llucia, Verge*. — Aixís se titula, per més que l'argument no explica 'l motiu d'haver-se afegit el qualificatiu al nom de la protagonista, una òpera en un acte, de la qual se donà una audició al «Círcol Musical Bohemí» per a fer-la conèixer a uns quants amics y invitats.

N'es autor el professor auxiliar de la classe de solfeig y teoria de la música que a l'Escola Municipal regenta 'l mestre Millet, Sr. Argelaga.

L'auditori era format en gran majoria per gent tècnicament coneixedora de l'art, y ben bé donaren l'*exequatur* a la novella producció ab els llargs y xardorosos aplaudiments que prodigaren a l'autor a l'acabar la vigorosa y inspirada despedida ab que acaba l'obra.

En l'audició, la partitura estava reduïda per a piano y petita orquestra, de la qual encara alguns instruments restaven segregats per a substituir les veus humanes dels personatges de l'obra. Aixís y tot, pogué ser ben assaborida la primorosa y asciençada tasca del compositor, qui ha esmerçat en l'obra un capdal de talent y de ciencia.

No es, el llibre, d'aquells que ofereixen al músic moments esclatants de sentiment que atreuen l'inspiració y fan que's fonguin en una sola vibració 'ls esperits dels autors de la lletra y de la música. Assumptes febles y desenrotllament més feble encara, semblen parlar més a l'intel·ligencia que a l'inspiració del compositor; y cal que aquest sigui un veritable mestre, enamorat fervent del seu art, capable de convertir un erm en explosió de frondosíssima florada.

Y el Sr. Argelaga ho ha conseguit aixís mateix. Robusta y moderna factura, rica armonització, de vegades completament original, ab atreviment y fortuna en el plantejament y resolució dels acords y exquisida manera de tractar y enllaçar els temes musicals.

Primera obra seriosa d'un compositor jove y modest, tota ella parla simpàticament d'un artista formal y fondo que treballa a conciencia ab tot el seu cor y tot el seu respecte a l'art que conreua.

Afegeixi 'l Sr. Argelaga la nostra felicitació a les moltes que va rebre dels confreres y dels invitats.»

*

En la Junta General ordinaria de senyors accionistes del Teatre del Liceu celebrada dies passats, se prengueren per unanimitat els següents acords: primer, concedir a l'actual empressari, D. Albert Bernis, l'explotació del teatre durant els dos prop·vinents anys; segon, destinar 60,000 pessetes per a completar les obres de restauració del mateix, tal com se desprèn de la *Memoria*; y tercer, reelecció de la Junta de Govern, quedant constituïda pel senyor Marquès d'Allella, president; y, vocals, D. August Rull, D. Santiago Sansalvador, D. Antoni Dardet, D. Lluís Ferrer Bàrbara, D. Magí Vilaregut, D. Eudald Pla, D. Santiago Clavell y D. Alexandre Bosch.

*

El mestre Pedrell sortirà 'l dia 2 d'Agost cap a Buenos Aires per a assistir a l'inauguració de la temporada d'òpera espanyola en el Teatre Colón.

L'obra escullida per a la funció inaugural es l'admirable drama líric del citat mestre català *Els Pireneus*, que ha de presentar-se en aquell teatre ab una propietat y un luxe sens precedents.

El nostre excelent col·laborador, l'eminent mestre Pedrell, marxa acompanyat de tot el quadre de la companyia, la major part d'artistes catalans; del reputat pintor escenògraf senyor Alarma, autor, ab en Moragas, del decorat; y d'altres valiosos elements que han de donar an aquella esplèndida manifestació d'art espanyol magnificència sens igual.

Desitgem als nostres paisans y amics un feliç viatge y molts jorns de gloria.

PUBLICACIONS REBUDES

MÚSICA Y LLIBRES

JOSÉ MULET, pbr.—*Ave María*, per a una veu o chor y orgue. (Joan Ayné, Barcelona.)
—*O vos omnes*, motet per a una veu o chor y orgue.
—*Tamquam ovis*, per a solo y chor, ab acompanyament. Lletra castellana de J. B. Altés, pbr. (Impremta Teresiana, Barcelona.)

RICARD WAGNER.—*L'Or del Rhen*. Pròleg de la tetralogia *L'Anell del Nibelung*. Traducció adaptada a la música per Geroni Zanné y Joaquim Pena, acompanyant el text de l'exposició temàtica. (Barcelona, «Associació Wagneriana», 1910.)

Psalms y càntics notats de l'Ofici de difunts, segons el cant gregorià de l'Edició Vaticana. (París, «Société d'Editions du Chant grégorien».)

ALFONS BROQUA.—*Tabaré*. Poema de Juan Zorrilla de San Martín. Adaptación lírica al canto segundo del libro primero para voces femeninas. (J. A. Medina é hijo, Buenos Aires.)

—*Commune Sanctorum* ad exemplar editionis Vaticanæ concinuatum. Cui accedunt: Missa votiva de Beata, Missa de Immaculata Conceptione, Missa de Spiritu Sancto, Missa Pro Pace. Cantum gregorianum transcripsit et modulationibus ornavit JULIO BAS ad normam editionis rhythmicæ a Solesmensibus monachis exaratæ. (Desclée & Cie., Roma-Tournai.)

CARD. G. B. KATSCHTHALER.—*Storia della Musica sacra*. Seconda edizione italiana nuovamente rifusa e migliorata con un'Appendice sulla «storia della riforma cecilianica in Italia» per cura del Sac. Prof. Paolo Guerrini. (Edizione Marcello Capra., S. T. E. N., Torino.)

AMÉDÉE GASTOUÉ. — *Nouvelle Méthode Pratique de chant grégorien*. (Cours élémentaire et moyen). Seule entièrement conforme à l'Édition Vaticane. (Paris, «Société d'éditions du chant grégorien».)

M. BURGÉS. — *La Vida al camp*. Poema bucòlic popular en vint cants y una endreça (op. 489). Lletra de Ramon Masifern. Versió castellana per Francisco J. Garriga y Leandre Sánchez, pbr. (Barcelona, J. Horta, impressor. MCMX).

REVISTES

Barcelona: *Musical Emporium*.
 Berlin: *Signale für die Musikalische Welt*.
 Brusseles: *Le Guide Musical*.
 Buenos Aires: *Arte y Letras*.
 Ginebra: *Les Nouvelles Musicales*.
 Granada: *La Alhambra*.
 Grenoble: *Révue de Chant Grégorien*.
 Havana: *Boletín de la Sociedad Filarmónica de la Habana*.
 Ixelles: *Revue de l'Institut des Hautes Études et de l'École de Musique et de Déclamation d'Ixelles*.
 Lausana: *La Vie Musicale*.
 Leipzig: *Bulletin Mensuel de la Société Internationale de Musique*.
 Leipzig: *Mitteilungen der Musikalienhandlung Breitkopf und Härtel*.
 Leipzig: *Musikalisches Wochenblatt, Neuen Zeitschrift für Musik*.
 Liège: *Courrier de Saint-Grégoire*.
 Londres: *Monthly Musical Record*.

Bilbao: *Música Sacro-Hispana*.
 » *Revista Musical*.
 Londres: *The Musical Times*.
 Lyó: *Revue Musicale de Lyon*.
 Mèxic: *El Arte*.
 Milà: *Poesia*.
 Montserrat: *Revista Monserratina*.
 París: *Le Ménestrel*.
 » *Le Courrier Musical*.
 » *Les Chansons de France*.
 » *La Tribune de Saint-Gervais*.
 Perugia: *Psalterium*.
 Pesaro: *La Cronaca Musicale*.
 Rodeo del Medio: *Santa Cecilia*.
 Roma: *Rassegna Gregoriana*.
 Strassburg: *Cæcilia*.
 Turin: *Santa Cecilia*.
 » *Bollettino Bibliografico Musicale*,
 monitore della «Edizione Marcello Capra».
 Viena: *Neue Musikalische Presse*.

AVÍS. — Per a relligar el quint volum de la «Revista Musical Catalana» s'han confeccionat unes artístiques tapes, que podran adquirir-se, al preu de 2 ptes., a la Llibreria «L'Avenç», Rambla de Catalunya, 24. A la mateixa llibreria enquadernaran els volums al preu de 3 ptes. cada un (compreses les tapes).

J. SANCHO CONDIS

« Escuela de Dobles Notas » y son « Auxiliar »

pera Piano

PREUS: { Escuela de Dobles Notas. Llibre complet, 12 pessetes.
Separadament, en tres quaderns, 5 pessetes cada quadern.
Auxiliar, 3 pessetes.

Obres recomenades pels mestres Vidiella, Granados, Malats, Pellicer, Costa y Nogueras, Canals, Rodríguez Alcántara, etc.

Se ven en tots els magatzems de música y a casa'l seu editor, J. Sancho Condis, Rambla de les Flors, 4, 2.^{on} - BARCELONA.

A DOBLE PREU se compraran, en l'Administració de la REVISTA MUSICAL CATALANA, exemplars (en bon estat) del número 2 de la propia Revista, corresponent al mes de Febrer de l'any 1904. ❁ ❁

ORFEÓ CATALÀ

CURS D'ORGUE

A CARREC DEL MESTRE

VICENTS M.^a DE GIBERT

DIMARS Y DIVENDRES

EMPRESA DE SERVEIS FUNERARIS

DE LLORENS CANUT

===== Sant Francisco de Paula, 4 (prop de l'Orfeó) =====

Enterraments desde'l més modest al de més luxe.—Serveix aviat y bé.—S'encarrega del transport de despulles mortals, embalsamaments y totes les gestions que's necessitin en tant dolorosos tranzits.